

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Lärosäte: Linnéuniversitetet

Yrkesexamen: Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i årskurs 4-6

Beskrivning

Förutsättningar och organisation

Linnéuniversitetets grundlärarutbildning bedrivs vid två orter (campus): Kalmar och Växjö. Vid båda orterna finns en lång tradition av lärarutbildning. Sedan 1843 har först lärarseminarier, därefter lärarhögskolor och efter 1977 högskolorna organiserat utbildningen av lärare, tidigare företrädesvis lärare för låg- och mellanstadiet samt förskollärare. Linnéuniversitetet (Lnu) bildades genom en fusion mellan Högskolan i Kalmar och Växjö universitet 2010. I och med fusionen täcker lärosätet fler ämnesområden och har därtill förstärkt kompetensen genom att större miljöer har bildats. En bärande tanke för lärosätet är att studenter ska kunna genomföra sin utbildning vid ett campus, utan att resa mellan orterna. Däremot används den samlade kompetensen och kapaciteten bland lärare och forskare vid hela universitetet genom att utbildningarna bemannas med hela lärosätets kompetens.

Lnu är organiserat i fem fakulteter och nämnden för lärarutbildning (NLU). NLU är en beställarnämnd som under universitetsstyrelse och rektor ansvarar för att besluta om utbud, fördela grundutbildningsuppdrag till utförande fakulteter, följa upp kvaliteten och att fördela forskningsmedel efter behov till lärarutbildningens tio forskargrupper i syfte att säkra och utveckla utbildningens vetenskapliga bas. NLU leds av dekan för nämnden och består av dekaner från de fyra fakulteter som är involverade i lärarutbildningen (fakulteterna för samhällsvetenskap (FSV), för konst och humaniora (FKH), för teknik (FTK) och för hälso- och livsvetenskap (FHL)), två externa ledamöter och tre student-representanter. Som stöd till nämnd och nämndsledning ansvarar kansliet för lärarutbildning för beredning av nämndsärenden och beslut, budget, utredningar, kvalitetssamordning, utbildningssamordning och programgemensam administration, VFU-organisation samt studievägledning.

För varje lärarexamen finns ett av NLU tillsatt fakultetsövergripande programråd som har i uppdrag att säkra helhet och progression genom att stödja kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. För grundlärarutbildningen finns programrådet för grundlärarexamen som är gemensamt för programmets tre inriktningar. Programrådet för grundlärarexamen är brett sammansatt och består av PR-ledare (lärare), lärarrepresentanter från samtliga fakulteter, en extern representant i form av en rektor samt tre studentrepresentanter, en från respektive inriktning av programmet. Därutöver har PR två ständigt adjungerade ledamöter, en från försöksverksamheten med övningsskolor och verksamhetsintegrering samt en utbildningssamordnare från NLU:s kansli. För respektive inriktning i grundlärarprogrammet finns även en koordinator (lärare) för den ordinarie lärarutbildningen och en inriktningsansvarig (lärare) för försöksverksamheten med övningsskolor. Koordinatorernas/ inriktningsansvarigas huvudsakliga uppgift är främja helhet och progression genom att skapa och upprätthålla kontaktytor och informationsutbyte mellan involverade parter.

Utbildningens utformning

Lnu har examenstillstånd för förskolläraryrket, grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, speciallärarexamen och specialpedagogexamen. Totalt omfattar lärarutbildningen årligen 888 nybörjarplatser. Grundlärarprogrammet

omfattar årligen 198 platser som campusutbildning på heltid vid båda campus (78 platser i Kalmar och 120 i Växjö), varav 59 platser avser inriktningen 4-6 (24 platser i Kalmar och 35 i Växjö).

Sedan hösten 2013 genomförs en försöksverksamhet med verksamhetsintegrering (VI) av delar av Linnéuniversitetets lärarutbildning. Det som utmärker VI är att studenterna tillbringar i snitt en dag i veckan ute i skolverksamheten under teorikurserna, vilket gör att teoretiska studier och praktik fortlöpande knyts samman. Studenterna gör VI-dagar och verksamhetsförlagd utbildning (VFU) på samma skola under ett läsår och byter sedan skola i syfte att få möta flera olika skolor under utbildningen. Initialt riktades försöksverksamheten mot studerande på grundlärarprogrammets inriktning 4-6 vid campus Kalmar, men vidgades 2014 då Lnu:s ansökan om att delta i försöksverksamhet med övningsskolor beviljades. Sedan 2015 är VI infört som en profil i grundlärarprogrammets samtliga inriktningar vid campus Kalmar. Då VI-profilen varit framgångsrik och uppskattad av alla inblandade pågår ett arbete med att genomföra modellen i alla lärarutbildningens inriktningar, vid båda campus.

Utbildningsplanen för 4-6 är utformad efter de allmänna målen i Högskolelagen samt examensmålen i högskoleförordningen. Utifrån en revidering som genomfördes inför höstterminen 2017 ser strukturplanen (modellen över hur kurserna är organiserade) ut enligt figur 1. Bakgrunden till revideringen var främst problem som upptäcktes i kurserna i självständigt arbete. I den struktur som gällde till och med vårterminen 2016 skrev studenterna två självständiga arbeten på vardera 15 hp, vilka båda låg på avancerad nivå och var placerade under sista året i utbildningen. När utbildningen planerades inför ht 2011 sågs detta av programråd och NLU som det bästa sättet att få relationen mellan kurser på grundläggande och avancerad nivå att fungera, men i praktiken upplevdes denna struktur som problematisk. Istället för en successiv progression blev glappet för stort mellan föregående kurser och det första självständiga arbetet, på avancerad nivå. Genomströmningen var låg och studenter, handledare och examinatorer var missnöjda med situationen. Revideringen, som trädde i kraft från och med höstterminen 2017, innebär ändrad ordning på kurser i utbildningsvetenskaplig kärna (UVK), att svenska och matematik läses både under första året och under andra året för att främja progressionen, att det första självständiga arbetet skrivs på grundläggande nivå i termin 5 och det andra på avancerad nivå i termin 8. Studenter som påbörjat utbildningen före 2017 läser enligt en annan struktur, men innehållsmässigt är de parallella strukturerna likvärdiga.

Grundlärarprogrammet Inriktning åk 4-6 – kull 17				
Ht	År 1 (grundläggande nivå)	År 2 (grundläggande nivå)	År 3 (grundläggande nivå)	År 4 (avancerad nivå)
7,5	Perspektiv på läraruppdraget (UVK 1)	Valbar kurs: <ul style="list-style-type: none"> • Praktiska och estetiska ämnen • Bildpedagogik • Musik • Idrott och hälsa • Samhällsorienterande ämnen • Naturorienterande ämnen och teknik (obligatoriskt Kalmar) 	Forskningsprocess och vetenskapliga metoder (UVK 4)	VFU III – fokus Engelska
7,5	Didaktik och läroplansteori (UVK 2)		VFU II – fokus Matematik	Livsvillkor och sociala relationer (UVK 5)
15	Svenska I		Självständigt arbete I Sv/Ma	Ledarskap, profession och samverkan (UVK 6) Specialpedagogiska perspektiv (UVK 7)
Vt				
15	Matematik I	Svenska II	Engelska	Bedömning, betyg och kvalitetsarbete (UVK 8) VFU IV – Helhet, alla ämnen
7,5	VFU I – fokus Svenska	Matematik II		Självständigt arbete II (flera ämnesalternativ)
7,5	Utveckling, lärande och kunskap (UVK 3)			

Figur 1: Strukturplan för grundlärarprogrammet inriktning år 4-6

Relationen mellan VFU, UVK och ämnesstudier/ämnesdidaktik

Det finns en pågående diskussion om vad som ska prägla professionsutbildningar. I utredningen Med undervisningsskicklighet i centrum (SOU 2018:17, s 115 ff.) förs en utförlig diskussion om begreppet

'professionalism'. Ett utvidgat perspektiv på professionalism betonar specifikt det professionella ansvaret, snarare än ett externt ansvarsutkrävande, och undervisningens moraliska dimension. Linnéuniversitetet strävar efter att utbildningen mot Grundlärarexamen inriktning mot 4-6 sammantaget ska ge de studerande en utvidgad professionalism, där de studerande utvecklar en vana att utifrån teoretisk grundad kunskap reflektera över de val av innehåll, kunskapssyn och förhållningssätt i relation till en konkret praktik som de kontinuerligt kommer att ställas inför i sitt kommande yrke som lärare. Utbildnings- och strukturplanen är utarbetad för att skapa röda trådar mellan kurserna inom programmet. I syfte om att stödja studenternas utveckling av en för läraryrket relevant professionalism genomsyrar två perspektiv på progression hela grundläraryrket: yrkesprofessionell och vetenskaplig progression. I såväl utbildningsplanen som i samtliga kursplaner betonas de båda perspektiven. I varje kursplan har den professionella och den vetenskapliga progressionen egna rubriker. När kursplanemål och examinationsuppgifter formuleras tas hänsyn till hur kursinnehållet bidrar till uppbyggnaden av den professionella och vetenskapliga kunskapsbasen samt till var i den professionella och vetenskapliga progressionen studenten befinner sig. För att stödja utvecklingen av den vetenskapliga progressionen finns en vägledande matris att utgå ifrån. Matrisen omfattar totalt sju domäner: etisk- och vetenskaplig medvetenhet, tidigare forskning, problemformulering, teorianknytning, metodiskt kunnande, empirisk bearbetning och analys samt formaliahandling och textproduktion. Varje domän är indelad i introducerande, utvecklad samt fördjupad nivå. Som stöd för den professionella progressionen, inom hela utbildningen i allmänhet och för VFU i synnerhet, finns ett VFU-ramverk. När kursplanemål och examinationsuppgifter formulerats har hänsyn tagits till hur kursinnehållet bidrar till uppbyggnaden av den professionella och vetenskapliga kunskapsbasen samt till var i den professionella och vetenskapliga progressionen studenten befinner sig. I de programvärderingar som genomförs årligen uttrycker studenterna att de är nöjda med progressionen i utbildningen och de känner sig successivt allt bättre rustade för sin kommande yrkesroll. Progressionen ställer stora krav på dem som arbetar inom utbildningen eftersom varje kursansvarig måste skaffa sig kännedom om utbildningen i allmänhet och om närliggande kurser i synnerhet. Att stärka olika progressionsspår ingår därför i ett av de pågående utvecklingsarbeten som programrådet arbetar med och som finansieras av NLU.

Utifrån programrådet för grundlärarexamens riktlinjer har en arbetsgrupp varit delaktiga i arbetet med att ta fram kursplaner samt tydliggöra progressionslinjer i UVK. För att säkerställa progression blev de åtta UVK-kurserna indelade i fyra block: Organisation, styrning och bedömning, Undervisning, lärande och utveckling, Livsvillkor, sociala relationer och ledarskap samt Vetenskap och metod. Programrådets kvalitetsarbete syftar till att utveckla progressionen för dessa områden genom programstudierna. Genom att kurserna delas in i block synliggörs kursinnehåll kopplat till progression mellan kurser vilket ökar möjligheter till fördjupning och progression inom respektive block. Inom grundläraryrket sker viss samläsning av UVK kurserna, framförallt mellan inriktning F-3 och 4-6. Den generella ambitionen är dock att även UVK kurserna skall vara riktade mot inriktning 4-6. Den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) består av centrala och generella kunskaper för lärare i grundläraryrket:

- 1. Organisation, styrning och bedömning, bestående av tre delkurser à 7,5 hp**
 - Perspektiv på läraruppdraget (UVK 1)
 - Didaktik och läroplansteori (UVK 2)
 - Bedömning, betyg och kvalitetsarbete (UVK 8)
- 2. Undervisning, lärande och utveckling, bestående av två delkurser à 7,5 hp**
 - Utveckling, lärande och kunskap (UVK 3)
 - Specialpedagogiska perspektiv (UVK 7)
- 3. Forskningsprocess och vetenskapliga förhållningssätt 7,5 hp (UVK 4)**
- 4. Livsvillkor, sociala relationer och ledarskap, bestående av två delkurser à 7,5 hp**
 - Livsvillkor och sociala relationer (UVK 5)
 - Ledarskap, profession och samverkan (UVK 6)

VFU-perioderna, i sin tur, utgörs av självständiga kurser, men har särskilt fokus på de ämnes- och UVK-kurser som föregått dem. Lärare i dessa kurser samverkar kring VFU-besök och examination. Uppdrag, ansvar och rutiner för VFU-kurser finns samlade i en särskild handbok, gemensam för studenter och lärare. Studenterna placeras av VFU-koordinatorer vid universitetet i ett partnerområde, en skola eller en kommun, utifrån

kursens krav. Studenter inom försöksverksamheten gör sin VFU på den övningsskola de är placerade, en placering som skiftar för varje år och VFU. VFU-samordnare placerar studenterna hos VFU-handledare och en examinator vid universitetet, som har i sitt uppdrag att samverka med handledaren, ansvarar för bedömning och betygsättning av studenten. Relationen mellan partnerområdet och universitetet regleras genom avtal. Universitetet inbjuder till informationstillfällen för VFU-handledarna inför VFU-kurser och tillhandahåller också VFU-handledarutbildning. Under våren 2018 genomlyses VFU-organisationen i sin helhet i syfte att stärka relationen mellan olika funktioner så att studenterna ges de bästa förutsättningarna att nå kursmålen och därigenom examensmålen. Vid byte av VFU-placeringar finns särskilda kriterier för respektive program och en särskild avvikelshanteringsrutin har också arbetats fram för situationer då VFU måste avbrytas i förtid.

Grunden för VFU-bedömningar inom grundlära­r­pro­gram­met finns i VFU-ramverket, ett styrdokument utarbetat av en av lärarutbildningens forskargrupper. Ramverket tar fasta på att läran­det i VFU om­fattar ett åskådar- respektive ett deltagandeperspektiv där studenternas läran­de inom de två perspektiven organiseras med en tydlig progression genom samtliga VFU-kurser. Åskådar­perspektivet innebär att studenten ges tillfällen att pröva på eller bevittna typiska situationer i yrket som därefter får utgöra exempel och underlag för reflektion, och deltagarperspektivet att studenten förs in i en yrkespraktik och yrkesgemenskap där kun­nande och expertis finns och därmed successivt kan utveckla sin yrkesroll. Kurserna om­fattar därför samma mål men med stigande svårighetsgrad inom tre områden: didaktisk kompetens, relationell/kommunikativ kompetens samt analys- och reflektionsförmåga. Ökningen av svårighetsgraden beskrivs med hjälp av kriterier på fyra nivåer: 1) introducerande nivå, 2) grundläggande nivå, 3) utvecklad nivå och 4) fördjupad och tillämpad nivå. Här möjliggörs alltså en kvalitativ progression av studenternas läran­de, men även en kvantitativ progression äger rum då antalet mål som studenterna ska kunna behärska blir fler ju senare i utbildningen VFU-kursen är placerad. Ett exempel på kvalitativ progression kopplat till målet *att kunna kommunicera förväntningar till eleverna och visa tilltro till deras förmåga att lära* är att studenten på introducerande nivå (VFU 1) ska vara på väg mot att kommunicera förväntningar som speglar tilltro till elevernas förmåga att lära. På fördjupad och tillämpad nivå (VFU 4) ska studenten aktivt uppmuntra eleverna att möta utmaningar i läran­det. Nya mål förs in i VFU-kurser utifrån såväl erfarenheter studenterna gjort under tidigare VFU som kunskaper de erhållit från ämnes- och UVK-kurser. Kriterier även för U och för VG finns formulerade. VFU-ramverket är till hjälp inte bara för den professionella progressionen inom den verksamhetsförlagda utbildningen, utan också för hela utbildningen och relationen mellan kurserna. Ett mått på hur väl den professionella progressionen i utbildningen fungerar är till exempel programvärderingen 2017 där samtliga studenter som efter sista terminen på utbildningen svarade på utvärderingen menar att VFU-perioderna succesivt har fördjupat deras yrkeskunskap.

Förutsättningar

Personal

Bifogad lärartabell visar vilka lärare som har utfört uppdrag i 4-6 under den aktuella tidsperioden 2017. Av tabellen framgår att det är 88 lärare som i varierande grad arbetar i inriktningen. Flera av dessa har en låg grad av undervisning i programmet. 5 lärare arbetar minst 20 % av heltidstjänst i 4-6. 71 lärare har en tillsvidareanställning. Av de 17 anställda med tidsbegränsad anställning är 3 biträdande lektor eller post dok, 8 är adjunkter och 1 är doktorand. 51 av lärarna är disputerade och av dem är sju docenter och sex professorer. 78 av lärarna har lärarexamen och knappt hälften av dessa har grundlärarexamen. Av de fem lärare som arbetar minst 20 % av heltidstjänst i 4-6 är fyra disputerade och en har en magisterutbildning i nordiska språk. Alla har dessutom lärarexamen, varav två har grundlärarexamen.

Kompetensförsörjning, uppföljning och utveckling

I Linnéuniversitetets verksamhetsplan för 2018-2020 skrivs särskilda satsningar fram för att öka lärarutbildningarnas attraktion. På s 11 i verksamhetsplanen står: '...görs särskilda satsningar på att öka utbildningarnas attraktion genom ökad verksamhetsintegrering och översyn av verksamhetsförlagd utbildning (VFU)'. Vidare strävar Linnéuniversitetet efter att öka andelen disputerade lärare ytterligare, framför allt inom professionsutbildningar. Samtidigt behöver Linnéuniversitetets utbildningar lärare med professionsrelaterad men även kompetens avseende samverkan och internationalisering (VP, s 12). Varje fakultet har en systematik för att löpande hantera kompetensförsörjningen, följa upp kompetensförsörjningsplanerna och bibehålla stabilitet och tillgänglighet i den samlade lärarresursen. NLU samarbetar och stödjer finansiellt fakulteternas kompetensutvecklingsbehov på lång och kort sikt. Ett arbete som handlar om att rekrytera ny personal med rätt kompetens samt för att utveckla kompetensen hos befintlig personal. Kursansvariga institutioner genomför systematiska uppföljningar av lärares kompetens, kompetensutvecklingsbehov och rekryteringsbehov i relation till utbildningens omfattning, undervisning och examination. I årliga redogörelser analyserar institutionerna kompetens- och personalbehov de kommande åren. De underlag som används är främst medarbetarsamtal med prefekt som genomförs minst en gång per år, sammanställningar av forskningsproduktion och forskningsverksamhet, kurs- och programvärderingar och dialoger med kursansvariga och programråd. Ansvaret för kompetensutveckling ligger på kursgivande institutioner. Institutionerna följer arbetstidsavtalet som innebär att adjunkter har minst 10 % av sin tjänstgöring avsatt för kompetensutveckling och för lektorer är motsvarande andel för forskning 20-25 %. Inom fakulteten för samhällskunskap där majoriteten av utbildningen sker har adjunkter 15 % kompetensutveckling. Inriktning på kompetensutveckling/ forskning beslutas i samråd med prefekt och ska vara av relevans för programinriktningens kurser samt bidra till vetenskaplig meritering. Lärare som är verksamma i utbildningens kurser ska ha genomgått behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning, en utbildning som erbjuds i samband med nyanställning. Olika sätt att utveckla den kollegiala kompetensen förekommer som till exempel gemensamma internat och heldagsträffar där lärarpersonal från institutionerna träffas i programarbetslag och diskuterar kursutveckling, examinationer, litteratur och utveckling av undervisning eller temaseminarier inom forskningsmiljöer.

Fakulteten för samhällsvetenskap (FSV), vilken är den fakultet som har ansvaret för UVK-kurser och stor del av VFU-kurser i grundlärarutbildningen, har i samarbete med NLU under fyra år tillbaka satsat på strategisk rekrytering av lektorer och biträdande lektorer (50 % forskningstid i tjänst) samt antagning av doktorander med inriktning på pedagogik, inklusive specialpedagogik. Av nu antagna doktorander i forskarutbildning är två specifikt inriktade mot inriktning 4-6. I sin verksamhetsplan för 2018-2020 är målsättningen att samtliga institutioner som erbjuder lärarutbildning ska nå upp till en andel disputerade lärare på minst 65 procent på respektive campus år 2020. I samarbete med NLU kommer fakulteten under juni 2018 att anta ca 10 doktorander med inriktning på pedagogik, inklusive specialpedagogik. Rekrytering av lektorer till de institutioner som bedriver lärarutbildning kommer att fortsätta under 2018. Vidare medverkar FSV till att utveckla rutiner för att integrera adjungerade adjunkter i kursarbetslagen inom utbildningen för att upprätthålla aktuell professionskunskap.

Fakulteten för teknik (FTK), där matematikämnet återfinns, arbetar aktivt med vetenskaplig kompetensutveckling, för att möta problemet att det inom matematikdidaktik i Sverige är stor konkurrens om disputerad personal. Institutionen för matematik genomför tillsammans med NLU, FTK och HR-avdelningen en strategisk satsning på kompetensutveckling av adjunkter i form av forskarutbildning eller magisterutbildning i matematikdidaktik, med förmånliga arbetsvillkor som t.ex. bibehållen adjunktjänst. Dessutom erbjuds vid nyrekrytering av lektorer 50 % forskningstid under de första två anställningsåren. Dessa satsningar har idag resulterat i ett kollegium med stor andel forskarutbildad personal. Ämnet matematikdidaktik tillhör sedan 2016 Institutionen för matematik, vilket har underlättat samarbeten. Vid kursgivningen krävs såväl vetenskaplig kompetens inom matematikdidaktik som ämneskunskap inom matematik. För den löpande pedagogiska och vetenskapliga kompetensutvecklingen förväntas lärarna delta i seminarier i matematikdidaktik som i princip erbjuds varje vecka och behandlar nya forskningsrön såväl som utvecklingsprojekt inom undervisning. Under senare år har flera seminarier ägnats åt att utveckla kvalitén hos examensarbetena inom grundläro-utbildningen. Institutionen anställer varje år några verksamma lärare som adjungerade lärare vid universitetet. Dessa bidrar till med aktuell professionskunskap till såväl undervisningen av lärarstudenter som till kompetensutveckling hos den fast anställda personalen.

Även vid Fakulteten för konst och humaniora (FKH), som innefattar de institutioner som ansvarar för kurser i svenska, arbetar man aktivt med kompetensförsörjningen och följer en flerårig plan som utgår ifrån personalens ålder och planerad verksamhet. I samband med att personal har erhållit externa medel till flera forskningsprojekt och att uppdrag mot Skolverket och enskilda skolor ökat, har flera nya universitetslärare med lärarexamen och ämnesdidaktisk kompetens rekryterats till institutionen som ansvarar för svenska. På så sätt har både den vetenskapliga kompetensen och professionskompetensen stärkts.Handledning och examination av grundläro-arnas självständiga arbeten på avancerad nivå har krävt särskild kompetensutveckling som planerats och genomförts i kollegial regi. Arbetet struktureras i lärarlag där undervisande lärare samplanerar och utvecklar kurserna och där deltagare med högst vetenskaplig kompetens har ett särskilt ansvar för forskningsanknytningen. Professionskompetensen är stark och stärks kontinuerligt genom att lärarna också arbetar med uppdragsverksamhet och i nätverk som inkluderar verksamma lärare. Tre doktorandtjänster, ett lektorat och en adjunktjänst kopplade till grundläro-utbildningen är utlysta vid Institutionen för svenska språket. Vid Institutionen för film och litteratur planeras för rekrytering av en lektor med inriktning i uppdragsutbildning i skolsektorn och en med inriktning mot lärarutbildning i svenska.

Värdering och analys

Antalet lärare och deras kompetens bedöms stå i proportion till utbildningens volym och genomförande. Antalet påverkas av att utbildningen bedrivs på två orter där lärare med relevant kompetens från respektive campus nyttjas. Vidare påverkas antalet lärare av att föreläsare med specifik kompetens inom aktuella ämnen och forskningsområden anlitas inom flera inriktningar. Dessa lärares insats i 4-6 inriktningen kan i lärartabellen tolkas som förhållandevis liten medan deras totala undervisning i lärarprogrammen i flertalet fall kan vara relativt omfattande. I inriktningens VFU-kurser deltar också lärare från skolor i regionen, vilka inte syns i tabellen. Dessa är behöriga lärare för årskurs 4-6 och flertalet av dem har genomgått universitetets handledarutbildning som ges på avancerad nivå och omfattar 7,5 hp. Från och med hösten 2019 kommer även en fördjupningskurs i form av handledar- och mentorsutbildning på avancerad nivå omfattande 7,5 hp att erbjudas dessa lärare. När det gäller universitetslärares professionsrelaterade kompetens upprätthålls och utvecklas denna av de VFU-besök, vars direkta syfte är att kvalificera bedömningen av studentens yrkeskunskande, men som också ger rika tillfällen för lärare att observera och samtala om aktuell verksamhet samt utveckla samverkan med personal i skolan. Vidare finns ett flertal nätverk, där yrkesverksamma regelbundet möter universitetslärare kring frågor om grundskolans praktik. Detta gynnar också utformande och genomförande av kurser så att de blir relevanta för arbetslivet.

Institutionen för didaktik och lärares praktik samt Institutionen för pedagogik och lärande, arbetar som beskrivits kontinuerligt med att rekrytera personal med relevant kompetens. Det kan dock konstateras att forskarutbildning med inriktning skola och utbildning nationellt sett inte verkar motsvara lärosätens behov av disputerade lärare. Detta gäller även lärare med inriktning 4-6. Denna situation leder dels till att det finns svårigheter att rekrytera lärare med viss kompetens, dels till ett stort behov av att bygga upp en omfattande forskarutbildning för att därigenom bidra till kompetensförsörjningen lokalt och nationellt. Institutionerna, som båda är inne i en period av pensionsavgångar, rekryterar i första hand tillsvidareanställd personal men

rekryteringar av tidsbegränsat anställd personal förekommer också. I den senare kategorin ingår så kallade adjungerade adjunkter som främst bidrar med aktuell yrkeserfarenhet från fältet. I rekrytering av kommunalt anställd personal är löneläget vid universiteten, jämfört med i kommunerna, en utmaning. Detsamma gäller för rekrytering av doktorander med lärarexamen. Gemensamt för NLU och samtliga fakulteter är att kompetensförsörjningen av lärare till lärarutbildningen har varit högt prioriterad under ett flertal år.

Att kompetensen matchar innehållet i kurserna säkras till stor del av att NLU har en beställarfunktion. Vilka lärare som deltar i utbildningen är beroende av NLU:s fördelning av anslag och ansvar, vilket innebär att vid utveckling och fastställande av nya kurser samt vid omprövning av tidigare beslut ska miljöer redovisa adekvat kompetens. Bedömningsgrunder för sådana inventeringar handlar om huruvida miljöer kan visa på en för kursinnehållet relevant forskningsbas med vetenskaplig förankring i såväl nationell som internationell forskning och tydlig koppling till professionen samt en professionsbas där lärarna har aktuell, beprövad och dokumenterad erfarenhet från fältet samt god förankring och kompetens inom utbildningsvetenskaplig forskning. Miljön ska vidare vara en integrerad utbildnings- och forskningsmiljö som samverkar med det omgivande samhället. Utifrån en sådan inventering av kunskapsmiljöer bereder och fattar NLU beslut om ansvarig och eventuell medverkande fakultet för utbildningsuppdraget. I vissa fall involveras lärare från en miljö/institution, i andra fall från flera och ibland anlitas medarbetare med särskilda kompetenser.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

NLU främjar den vetenskapliga basen för lärarutbildningen bland annat genom att årligen fördela forskningsanslag motsvarande ca 20 mkr till lärare och forskningsmiljöer som på ett tydligt och aktivt sätt bedriver forskning med relevans för det utbildningsvetenskapliga och ämnesdidaktiska undervisningsinnehållet. De miljöer som NLU fördelar forskningsanslag till utgör lärarutbildningens vetenskapliga bas. Miljöerna är på tydligt vis kopplade till lärarprogrammets olika undervisningsområden och deras motprestation är att miljöerna åtar sig ansvar för den vetenskapliga kvaliteten inom de kurser och/eller innehållsområden som utgör forskningsmiljöns kompetensområde. Miljöer som NLU fördelar medel till är:

- * Barndomskollegiet (BBK)
- * Kollegiet för lärares arbete (KOLA)
- * Läroplansteori och didaktik (SITE)
- * Idrottsvetenskap
- * Centrum för specialpedagogisk forskning (CSF)
- * Centrum för ämnesdidaktisk forskning inom konst och humaniora vid Linnéuniversitetet (CÄHL)
- * Centrum för kultursociologi (CCS)
- * Språk-, läs- och skrivutveckling
- * Matematikdidaktik
- * Naturvetenskapernas didaktik

Varje miljö får årligen också ett driftsstöd som ska användas till utbildningsvetenskaplig seminarieverksamhet med inriktning främst mot de kurser/innehållsområden som forskningsmiljön ansvarar för och som ska vara tillgängligt för samtliga lärarutbildare vid båda campus. Miljöerna ska också bidra till vetenskaplig kvalitetssäkring av de kurser och innehållsområden som miljön ansvarar för. Via strategisk rekrytering och kompetensutveckling av befintlig personal kan NLU även säkerställa och långsiktigt utveckla lärarutbildningsprogrammets forskningsbas. Genom tydligt ställda krav på forskargruppernas forskningsaktiviteter, deras medverkan i lärarutbildningsprogrammets undervisning samt engagemang i samverkansuppdrag arbetar nämnden aktivt för att synliggöra och stärka kunskapsrotationen mellan forskning, utbildning och samverkan. Nedan exemplifieras hur den vetenskapliga och professionsinriktade kunskap som produceras i några av dessa forskningsmiljöer kommer inriktningen 4-6 till del.

Exempel på forskning som kommer utbildningen till del

Forskargruppen *Matematikdidaktik* bedriver forskning om relationerna lärande/undervisning, matematiklärares professionella identitetsutveckling, entreprenöriellt lärande i matematik, matematikundervisning i förskoleklass med problemlösning som utgångspunkt, matematikundervisning ur ett inkluderande perspektiv samt undervisning i sannolikhetslära i grundskolan. I miljön ingår tre professorer, en docent, två lektorer, två doktorander och en adjunkt. En annan forskningsplattform är *Vägar till matematikens värld – ämneskunskap i didaktisk belysning*, vilken är inriktad på kunskap om elevers lärande i matematik och hur man skapar förutsättningar för att utveckla detta lärande. Utmärkande för miljön är att man samlar forskare från universitetet och verksamma lärare kring konkreta forskningsfrågor som uppkommer i praktiken. Forskningen befinner sig inom aktionsforskningens fält med ett särskilt intresse för verksamhetsförlagda studier som drivs i nära samarbete med verksamma lärare, samt studier som bedrivs i samarbete med studenter på lärarprogrammen.

Forskargruppen *Språk-, läs- och skrivutveckling* (SLSU) består av språkvetare, litteraturvetare och pedagoger. Den forskning som bedrivs har fokus på litteraciteter, andraspråksutveckling, transspråkande, språk- och kunskapsutvecklande undervisning, läs- och skrivundervisning, muntlighet i klassrummen, skönlitteratur och läsning, litteratsamtal, multimodalitet i texter, elevers meningsskapande i muntliga och skrivna texter, läs- och skrivsvårigheter samt lärares skrivna texter. Forskningen sprids dels genom utgivning av läromedel och litteratur som riktar sig till lärarstudier och verksamma lärare, dels genom presentationer i olika sammanhang. Forskare inom SLSU undervisar och handleder bland annat i 4-6-inriktningen. De medverkar också i flera fristående kurser som ger verksamma lärare behörighet i

skolämnen svenska eller svenska som andraspråk liksom i olika fortbildningsuppdrag mot skolor, kommuner och Skolverket.

Centrum för ämnesdidaktisk forskning inom konst och humaniora vid Linnéuniversitetet (CÄHL) samlar ett tjugotal forskare som individuellt eller i mindre konstellationer bedriver ämnesdidaktisk forskning inom språk, litteraturvetenskap, historia, religion, bild och musik. Genomgående teman i projekten är: kunskap, meningsskapande, lärande, literacy, bedömning och urvalsfrågor kopplat till läromedel och undervisning. Samtliga forskare är även verksamma som lärare och handledare i lärarutbildningen. Ett resultat av gruppens arbete är antologin *Möten med mening. Ämnesdidaktiska fallstudier i konst och humaniora*, vilken används i 4-6-inriktningens ämneskurser.

Kollegiet för lärares arbete (KOLA) är en annan forskningsmiljö som har inflytande över 4-6-inriktningen. Här bedrivs forskning kring t.ex. villkor och betingelser för arbetet, lärande, kunnande och identitet för de professionella samt rekrytering och utbildning till professionen. Studier beaktar såväl den intentionella borsidan av lärarbetet, d.v.s. externa anspråk och didaktiska intentioner, som den reaktiva är-sidan, d.v.s. uttryck för den faktiska situation läraren måste hantera. Representanter för miljön har utvecklat det ramverk som ska stödja lärande, handledning och bedömning i VFU samt utvecklat och deltagit aktivt i utbildningen av VFU-handledare.

Forskargruppen *Läroplansteori och didaktik (SITE)* ansvarar exempelvis för UVK-kurserna Didaktik och läroplansteori, Utveckling lärande kunskap, Bedömning, betyg och kvalitetsarbete, samt arrangerar seminarier för verksamma inom utbildningen. Forskarna bidrar med forskning och kunskap inom allmäntdidaktiska perspektiv och läroplansteori som kan beskrivas vara av grundforskningskaraktär och som samtidigt utvecklar nödvändiga förändringsverktyg för pedagogiska professioner. I forskargruppen granskas och analyseras hur pågående samhällsförändringar som framväxande globala policydiskurser, nya läroplaner och styrdokument påverkar villkoren för bildning, kunskapsbildning, undervisning och lärande. Ett centralt område är följaktligen hur reformer samspelar med undervisning och lärande i skolan/fritidshemmets pedagogiska praktiker.

Flera forskare genomför dessutom forsknings- och utvecklingsprojekt som direkt kan relateras till lärares yrkesliv och hållbarhet i yrket. Som exempel kan nämnas de vetenskapsrådsfinansierade projekten "Låt den rätte komma ut" och "Vägskäl I & II", projektet "Lärarassistenter" finansierat av Forte samt försöksverksamhet med lämplighetstester inför lärarutbildning och övningsškoleprojektet som båda finansierats av Utbildningsdepartementet.

Studenter i forskande praktik

Samtliga forskargrupper har en hög vetenskaplig publikation och flera har under de senaste åren varit väldigt lyckosamma med att erhålla externa forskningsmedel. Miljöernas forskning sprids även genom utgivning av läromedel och litteratur som riktar sig till lärarstudier och verksamma lärare inom utbildningen. Forskarna undervisar och handleder bland annat inom inriktningen 4-6. Studenterna möter företrädare för de olika forskningsgrupperna i seminarier, workshops och föreläsningar där de ska genomföra uppgifter som genom utbildningen kräver ökande grad av vetenskaplighet.

Ett specifikt exempel på hur studenterna deltar i en forskande praktik är den modell för självständiga arbeten i ämnet svenska som prövas från och med 2016. Studenterna i kursen skriver det första arbetet i grupper om 2-4 personer och väljer inriktning för arbetet utifrån ett antal i förväg definierade alternativ som är kopplade till handledarnas pågående forskningsprojekt inom språk- och litteraturredidaktik. När studenterna sedan kommer till Självständigt arbete II är valet friare, men ändå begränsat till tre relativt breda huvudingångar inom vilka de avgränsar sina projekt, som skrivs enskilt eller i par: Elevers skrivande och lärares undervisning (språkvetenskap); Elevers läsning, läsutveckling och lärares undervisning (språkvetenskap eller litteraturvetenskap); Elevers muntlighet och lärares undervisning (språkvetenskap)

Dessa tre huvudingångar är likartade för studenter som skriver i matematik. En progression mellan arbete I och arbete II handlar om självständigheten: I arbete I får de hjälp av avgränsat projekt, i arbete II ska de i större utsträckning klara detta självständigt. Erfarenheten hittills är att man gärna fördjupar det område man påbörjat i första arbetet. Kvaliteten på arbetena har generellt blivit bättre och genomströmningen följaktligen högre. Även studenternas engagemang har utvecklats i positiv riktning. Några av de saker som tas upp i en muntlig utvärdering av Självständigt arbete I i slutet av ht 2017, är att man "har fått sätta sig in i ett ämne på djupet; har fått ta del av varandras texter under kursens gång; har fått utveckla sin kritiska

förmåga och /.../ lära sig att samarbeta bra; har förbättrat sitt språk och skrivande". Vårterminen 2018 går det helt att se utfallet i de avslutande självständiga arbetena eftersom konceptet först då är helt genomfört.

Värdering och analys

De olika forskningsmiljöerna alltså har direkt påverkan på utbildningen genom att de som medverkar producerar forskning som ingår i kurslitteraturen, har kursansvar, handleder och undervisar samt är involverade i kvalitetsarbete kring kursplaner och kursutveckling. Sammantaget pågår mycket forskning som knyter an till lärarutbildningens olika inriktningar och som på olika sätt kommer studenternas lärande till del. Ett generellt problem är dock att lärare behöver fördela sin tid mellan lärarutbildning, forskning, fortbildnings- och samverkansuppdrag. På fakulteterna försöker man möta detta genom att arbeta i lärarlag, för att på så sätt stärka erfarenhetsutbytet mellan pågående forskning och undervisning. Den fortlöpande seminarieverksamheten som bedrivs inom samtliga 10 forskargrupper utgör här ett konkret exempel på sådan verksamhet. Detta kollegiala ansvar svarar för att en tydlig relation mellan forskning och utbildning säkras i kursernas genomförande. Hur starka sambanden är mellan vetenskap/forskning och utbildning kan delvis ses i de uppföljningar som görs i kurs- och programvärderingar. I den senaste Linnébarometern, som är en del av universitetets systematiska uppföljning av utbildning på grund- och avancerad nivå och genomförs på uppdrag av universitetsledningen, menar 100 % av studenterna, inriktning 4-6, att utbildningen vilar på konstnärlig/vetenskaplig grund. 100 % menar också att det finns en tydlig forskningsanknytning i kursinnehållet. Samtidigt svarar bara 61 % att deras vetenskapliga intresse ökat under studietiden, något som i relation till övriga svar på utbildningens vetenskapliga förankring kan ses som ett utvecklingsområde. Ett annat sådant är en översyn av studenternas möjlighet att medverka i pågående forskningsprojekt, även i andra ämnen än svenska.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Mål

1. *visa sådana ämneskunskaper, inbegripet insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen*

Detta examensmål behandlas i alla ämneskurser och i viss mån också i UVK- och VFU-kurser. I matrisen nedan listas några exempel på lärandemål som tydligt relaterar till det aktuella examensmålet i ett antal kurser. Därefter exemplifieras hur några av dessa lärandemål tar sig uttryck i lärandeaktiviteter och examinationer, följt av analys och värdering. (Samma modell används för de följande fem examensmålen.)

Kurser	Lärandemål i kursplaner	Nivå/ termin
SV I 15 hp	- uppvisa god språk- och textkompetens och grundläggande medvetenhet om den egna läs- och skrivförmågan (används som exempel nedan)	G/1
	- redovisa kunskaper om strukturer i språk och text (ex)	
	- redogöra för barnlitteraturens funktioner och villkor i olika historiska och ämnesdidaktiska inklusive metodiska sammanhang (ex)	
MA I 15 hp	- kunna argumentera för relationer mellan innehållets framställning i en undervisningssituation och elevens lärande utifrån aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete med fokus på aritmetik i 4-6.	G/2
	- kunna argumentera för relationer mellan innehållets framställning i en undervisningssituation och elevens lärande utifrån aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete med fokus på algebra, geometri, statistik, sannolikhetslära, samband och förändring i 4-6	
SV II 15 hp	- uppvisa god språk- och textkompetens och fördjupad medvetenhet om den egna läs- och skrivförmågan (ex)	G/2
	- redovisa kunskaper om språk i Norden och deras gemensamma historia	
	- redogöra för och analysera skönlitteratur, drama och film och dessa konstarters betydelse i svenska och andra ämnen, kopplat till praktiska och estetiska lärprocesser	
	- redovisa kunskaper om grundläggande och fortsatt läs- och skrivutveckling	
MA II 15 hp	- kunna analysera matematikuppgifter, med anknytning till aktuella styrdokument och med utgångspunkt i elevens förkunskaper, användningen av olika lösningsstrategier och kritiska aspekter i elevens lärande	G/4
	- kunna argumentera för aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete i relation till lärande i matematik för alla elever, lärandemiljöer och arbetsformer, inklusive digitala verktyg	
Självst. arb.II SV 15 hp	- kritiskt granska och värdera teorier och forskningsresultat inom ämnesområdet	A/8
	- självständigt formulera relevanta och undersökbara problemställningar av relevans för vidare forskning och för yrkesverksamheten (ex)	
Självst. arb.II MA 15 hp	- söka och hantera tidigare forskning i relation till arbetets syfte	A/8
	- formulera syfte och forskningsbara frågeställningar inom ett matematikdidaktiskt område, med relevans för yrkesverksamheten (ex)	

Lärandeaktiviteter och examination i förhållande till målet – exemplet Svenska och Självständigt arbete

Den övergripande principen för arbetsgången i kursen Svenska I är att varje schematillfälle består av en föreläsning samt en seminariedel där litteraturen diskuteras. Till seminarierna ska man vara väl förberedd och kunna delta aktivt i diskussionen. När det gäller lärandemålet "redovisa kunskaper om strukturer i språk och text" har lärandeaktiviteterna organiserats efter följande teman, som alltså utgjorts av föreläsningar och seminariediskussioner om anvisad kurslitteratur:

- Svenskämnetns identitet. Eget skrivande
- Språkets struktur Vad är grammatik? Satsschemat
- Språkets struktur. Nominalfrasen, substantiv och pronomen
- Olika typer av texter. Texttriangeln. In- och ut-texter.
- Språkets struktur. Verbfrasen, verb och verbpartiklar
- Språkets struktur, adverbfraser, prepositioner, bisatser m.m.

Studenterna har under ht -17 även haft möjlighet att delta vid en gästföreläsning om funktionell grammatik där grammatik och läsning av skönlitteratur kombineras, vilket är ett arbetssätt som man satsar på att utveckla i kurserna. Målet har examinerats genom en salstentamen där en elevtext analyseras, bl.a. med avseende på disposition, innehållsmässig och formell styckeindelning samt textbindning och logiska markörer.

Motsvarande upplägg beträffande lärandemålet ”redogöra för barnlitteraturens funktioner och villkor i olika historiska och ämnesdidaktiska inklusive metodiska sammanhang” har utgått från följande teman:

- Svenskämnetns identitet och litteraturdidaktik
- Barnlitteraturens historik och genrer – bilderböcker, serier och grafisk roman
- Barnlitteraturens genrer – lyrik och fantasy
- Barnlitteraturens genrer – realism

Målet har examinerats genom en hemtentamen med uppgifter som exempelvis att redogöra för den moderna barnbokens genombrott i Sverige och barn- och ungdomsbokens utveckling från 50-talet och framåt samt att beskriva ett lektionsupplägg som utgår från en skönlitterär text och som tydligt förankras i kursplanen för svenska i LGR -11. De tänkta lektionsuppläggen (enligt en modell för pedagogisk planering som sedan återkommer i följande VFU-kurs) examineras dessutom genom muntliga redovisningar där studenterna i grupp diskuterar och ger respons till varandra. Kriterier för godkänt resultat i Svenska I är att studenten:

- uppvisar grundläggande faktakunskaper, förståelse och förmåga att tillämpa kunskaperna i resonemang om kunskapsfältet,
- uppvisar förståelse av och förmåga att resonera om ämnesstoffet,
- använder centrala begrepp och visar förståelse av centrala resonemang från kurslitteraturen,
- anpassar sitt språk till sammanhanget och vedertagen norm.

Ett exempel, som relaterar till examensmålet om ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, gäller studenternas eget skrivande. I Svenska I arbetar man med ”språk- och textkompetens och grundläggande medvetenhet om den egna läs- och skrivförmågan” och i Svenska II fortsätter och fördjupas detta arbete med avstamp i den utveckling som skett under mellanliggande kurser. Studenternas eget skrivande, kopplat till läsning och bearbetning av vetenskapliga artiklar, fokuseras i vissa moment i Svenska II, bland annat i en uppgift som går ut på att formulera problemställningar av relevans för ämnet och professionen. Denna kunskapsutveckling och progression fördjupas sedan ytterligare i kurserna i självständigt arbete.

De handledare och examinatorer studenterna möter när de ska skriva sina självständiga arbeten har i hög utsträckning även undervisat i de tidigare ämneskurserna (detta gäller både för svenska, matematik och de ytterligare ämnen som studenterna kan skriva sitt avslutande arbete i). Efter val av inriktning på arbetena är en av de första uppgifterna att skriva ett PM där det bland annat ingår att skriva en forskningsmotivering och översikt över sökt bakgrunds- och forskningslitteratur med kommentarer om hur litteraturen kan användas i uppsatsens olika delar. De betygskriterier som främst korresponderar med examensmålet (1) i den avslutande kursen i självständigt arbete, i vilken också ämnesstudierna avslutas, handlar om att studenterna i sitt färdiga arbete ska ha ”formulerat ett tydligt syfte och forskningsbara frågeställningar med relevans för såväl yrkesverksamheten som ämnesområdet” samt ”diskuterat resultaten och dess relevans för yrkesverksamheten och hur de kan leda till fortsatt forskning”.

Värdering och analys

Bedömningen är att studenterna når detta examensmål genom att de gradvis utvecklar kunskaper inom de olika ämnena genom hela utbildningen. Genom en rad kurser tillgodoser utbildningen att studenterna ges möjligheter att nå examensmålet och att detta examineras på ett adekvat vis. Arbetsformerna som används i de flesta innehållsområden i svenska och i matematik bygger på att varje student är aktivt skapande av kunskap i syfte att utveckla allt högre grad av ämnesfördjupning och förmåga till självständighet. Utbildningen ger därmed rikliga tillfällen att utveckla kunskaper om central teori- och begreppsbyggnad samt om forskning inom ämnesområdena. 100 % av svarande studenter i inriktningen uppger i Linnébarometern 2017 att det funnits en tydlig forskningsanknytning i kursinnehållet. På frågan i programvärderingarna (en per campus) om i vilken grad studenterna utvecklat kunskaper i de ämnen som ingår i utbildningen svarar sammantaget 87 % att detta skett i hög eller ganska hög grad.

Något som kan ses som problematiskt, inte bara i förhållande till detta examensmål, är att användningen av betygskriterier varierar stort mellan enskilda kurser. I vissa fall är de tydligt definierade, andra gånger är de snarare en förlängning av kursmålen (som ska vara uppnådda för godkänt resultat) och ibland är de av mer praktisk karaktär (t.ex. "uppgifterna ska genomföras enligt instruktion"). En viss variation och autonomi för lärarlag och kursansvariga i förhållande till kursernas karaktär är rimlig, men diskussioner och kvalitetsarbete kring hur betygskriterier bäst ska användas, liksom i vilken mål studiehandledningar bör följa samma mall och grundprincip, pågår både på institutions- och programnivå, exempelvis vid grundlärardagar (där framförallt kursansvariga medverkar). På ett generellt, programövergripande plan finns VFU-ramverkets mål och kriterier samt bedömningskriterier för det självständiga arbete som avslutar utbildningen.

Ett annat utvecklingsområde som ägnats mycket uppmärksamhet under en period är hur ordningen och relationen mellan kurserna på bästa sätt kan främja studenternas kunskapsutveckling. Kurserna i svenska hade t.ex. under de första åren utbildningen gavs en delvis annan utformning, då Institutionen för svenska språket hade ansvar för Svenska I och Institutionen för film och litteratur för Svenska II. I studentutvärderingar framkom ett visst missnöje med denna uppdelning och inblandade lärare såg också behovet av att göra tydligare synteser av de två akademiska ämnena svenska språket och litteraturvetenskap för att på ett effektivare sätt förbereda studenterna för undervisning i skolämnet svenska. Kurserna har därför reviderats så att både Svenska I och Svenska II ges gemensamt av de två institutionerna. Vissa delkurser samplaneras helt, för andra är en institution i taget huvudansvarig, men delkurserna länkade till varann på ett genomtänkt sätt. Liksom tidigare sker i kurserna också ett samarbete med expertis inom fälten specialpedagogik och dramapedagogik.

Som en del av en genomförd strukturplaneförändring (se även s. 2) ges kurserna Svenska I och Svenska II nu termin 1 respektive termin 4. Tidigare låg all undervisning i svenska under första läsåret då studenterna var relativt nya och ovana vid studierna, vilket inte var optimalt ur progressionssynpunkt. Även det rent tidsmässiga avståndet mellan ämneskurser och de självständiga arbetena var en nackdel. Motsvarande förändring har skett vad gäller Matematik I och Matematik II, som ges termin 2 och 4 istället för som tidigare i ett svep under termin 4. Med den nya ordningen blir progressionen mellan kurserna tydligare eftersom studenterna när de kommer till andra kursen i respektive ämne har hunnit få en större erfarenhet av både akademiskt skrivande, andra teoretiska kurser och VFU. Genomströmning och resultat liksom studenters och medarbetares omdömen visar på att genomförd strukturförändring och revideringar av kurser haft positiva effekter. Ett fortsatt kvalitetsarbete och uppföljning av de förändringar som skett pågår.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Mål

2. visa kunskap om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen

Kurser	Lärandemål i kursplaner	Nivå/ termin
UVK 1 7,5 hp	- tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt som grund för lärarutbildning och ett professionellt yrkesutövande (ex)	G/1
UVK 3 7,5 hp	- redogöra för och jämföra olika teorier om utveckling, lärande och kunskap samt diskutera pedagogiska konsekvenser av dessa	G/2
UVK 4 7,5 hp	- diskutera olika vetenskapsteoretiska huvudinriktningar som samband mellan kunskapsintresse, syfte, forskningsfråga och metod (ex) - systematiskt analysera kvantitativa och kvalitativa datamaterial (ex)	G/5
Självst. arb. I SV 15 hp	- formulera syfte och frågeställningar med förankring i ämnesområdet och yrkesverksamheten - förhålla sig till tidigare forskning och olika teorier och metoder i relation till ämnesområdet och yrkesverksamheten	G/5
Självst. arb. I MA 15 hp	- formulera syfte och frågeställningar inom ett matematikdidaktiskt område, med relevans för yrkesverksamheten - söka och hantera tidigare forskning i relation till arbetets syfte	G/5
Självst. arb. II SV 15 hp	- självständigt formulera relevanta och undersökningsbara problemställningar med relevans för vidare forskning och för yrkesverksamheten - bedöma och förhålla sig till tidigare forskning och olika teorier och metoder i relation till ämnesområdet och yrkesverksamheten (ex)	A/8
Självst. arb. II MA 15 hp	- tillämpa relevant forskningsmetod och visa etisk medvetenhet (ex) - använda relevanta teoretiska begrepp och visa analytiskt kunnande	A/8

Lärandeaktiviteter och examination i förhållande till målet – exemplet UVK 1, 4, Självständigt arbete I och II Redan första kursen på utbildningen, Perspektiv på läraruppdraget i skola och samhälle (UVK 1), introduceras studenterna i ett vetenskapligt förhållningssätt. Kursmålet behandlas i föreläsningar, seminarier och workshops om bland annat akademiskt skrivande. Examinationen sker genom skriftliga redovisningar där studenterna ska tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt och hantera relevant kurslitteratur med korrekt referenshantering. Liknande moment återkommer och utvecklas sedan i påföljande UVK- och ämneskurser.

I UVK 4, Forskningsprocess och vetenskapliga förhållningssätt, sker ett viktigt progressionssteg, då studenternas tidigare kunskaper vävs samman med krav på vetenskaplighet i kommande kurs, Självständigt arbete I. Studenterna deltar inledningsvis i föreläsningar och seminarier om vetenskapsteori och pseudo-vetenskap och får pröva sina kunskaper genom en uppgift där de granskar debattartiklar i SvD och DN. Vetenskapsteoretiska inriktningar examineras i form av en quiz, medan studenternas förmåga att genomföra kvalitativ och kvantitativ analys examineras via workshops. Den kvalitativa analysen är en gruppuppgift, den kvantitativa är en individuell uppgift. Den kvalitativa analysen innebär att studenterna ska kategorisera ett empiriskt material (ett observationsutdrag) med relevans för yrkesverksamheten, först induktivt och sedan deduktivt. Den kvantitativa analysen innebär att studenterna ska beskriva ett givet material med hjälp av deskriptiv statistik samt genomföra hypotesprövning med enklare inferensstatistik. Examinationerna bedöms med U/G utifrån betygskriteriet att studenterna ska genomföra och uppvisa en kvalitativ respektive kvantitativ analys på en grundläggande nivå. Utifrån kursens föreläsningar och seminarier om vetenskapsteoretiska huvudinriktningar samt forskningsmetoder får studenterna slutligen handledning i skrivandet av en projektplan där kursens innehåll ska bearbetas.

Progressionen i det vetenskapliga förhållningssättet fortsätter sedan i Självständigt arbete I och II. Lärandeaktiviteterna i kurserna är utformade så att de stegvis ska stödja studenternas arbetsprocess och kunskapsutveckling. I vardera kurs, med inriktning svenska, ingår en introducerande föreläsning om teorier och metoder i språkvetenskaplig och litteraturvetenskaplig didaktisk forskning. Föreläsningarna berör både kvalitativa och kvantitativa metoder på en övergripande nivå. Studenterna deltar också i ett textseminarium där de granskar vetenskaplighet – t.ex. teorier, metoder och språkbruk – i tidigare studentuppsatser och i vetenskapliga artiklar. Inför seminariet läser studenterna också kurslitteratur som tar upp kvantitativa och kvalitativa metoder. Olika delar av deras egna framväxande texter ventileras sedan regelbundet vid seminarier där handledare och studentkamrater ger respons. De bedömningskriterier som ska vara uppfyllda i det sista arbetet och säkerställa att studenterna nått examensmålet (1) handlar om att de studerande i sin analys och sitt färdiga arbete har "formulerat ett tydligt syfte och forskningsbara frågeställningar med relevans för såväl yrkesverksamheten som ämnesområdet", "presenterat och använt relevanta teoretiska perspektiv och begrepp" samt "beskrivit och motiverat insamlings- och analysmetod".

Värdering och analys

I Linnébarometern framkommer att 100 % av studenterna anser att det funnits en tydlig forskningsanknytning i kursinnehållet i programmet. Generellt finns tydliga kopplingar mellan detta examensmål och en rad kursmål. I NLU:s gemensamma riktlinjer finns bland annat kravet på beskrivning av professionell och vetenskaplig progression i alla kursplaner och att det självständiga arbetet ska ha både professionsrelevans och ämnesdidaktisk relevans.

Gemensamma bedömningskriterier för det avslutande självständiga arbetet i lärarutbildningens olika inriktningar är beslutade av NLU. En variant finns för de examensarbeten som skrivs på grundläggande nivå och en för avancerad nivå, vilket är den som är aktuell för 4-6-inriktningen. Vad gäller lärandemål i kursplanerna för självständigt arbete, så arbetade programrådet fram en mall-kursplan med hänsyn tagen till examensordning och utbildningsplan. Respektive ämneskollegium har sedan utgått ifrån denna i framtagandet av de specifika kursplanerna, men gjort "infärgningar" i enlighet med ämnets traditioner och praxis. Av denna anledning skiljer sig formuleringarna åt, även om de innehållsmässigt avser samma saker. Det finns både fördelar och nackdelar med denna diskrepans. Diskussioner om balansen mellan å ena sidan frihet och flexibilitet och å andra sidan likriktning och tydlighet är en del av det pågående kvalitetsarbetet.

I den nya strukturplanen (från ht -17) inleds utbildningen av ett UVK-block om 2 x 7,5 hp, vars innehåll tydligt hänger ihop. Under sista utbildningsåret läser studenterna sedan ett UVK-block på 30 hp på avancerad nivå. Progressionen blir tydlig genom att många av de erfarenheter och kunskaper studenterna utvecklat under utbildningens gång, inte minst under VFU-kurserna, återkommer och behandlas på en högre teoretisk nivå. Exempelvis har samordningen mellan UVK 4, Forskningsprocess och vetenskapliga metoder, och kurserna i Självständigt arbete utvecklats, så att introduktion till uppsatsskrivandet samt seminarium om ämnesområden, teorier och metoder inom det svensk- eller matematikdidaktiska fältet sker inom ramen för UVK-kursen, med de lärare studenterna sedan möter i kommande uppsatskurs. UVK-kursen examineras delvis av en projektplan som man sedan arbetar vidare med i Självständigt arbete I. Dessutom har inblandade examinatorer och handledare från olika ämnen kontinuerligt gemensamma möten och seminarier för att uppnå samsyn i handledningsprocess och bedömningar.

Studenternas möjlighet till kunskapsinhämtning gällande kvantitativa och kvalitativa metoder tillgodoses i UVK 4. I Självständigt arbete I och II sker en progression och fördjupning utifrån de specifika ämnesval som görs och här är det tydligt att betydligt fler väljer kvalitativa än kvantitativa metoder. Vid möten med handledare och examinatorer i kurserna har man diskuterat möjligheten att studenternas redogörelser för den metod man valt också bör innefatta ett, åtminstone implicit, resonemang om den metod man valt bort. En annan möjlighet som förts fram är att studenterna i sin forskningsöversikt diskuterar och problematiserar metodval i aktuella studier och texter. Det är, menar man, också viktigt att metodfrågor aktualiseras i flera kurser under utbildningens gång så att studenterna redan har en kunskap om exempelvis datainsamling när de kommer till de självständiga arbetena. Det sistnämnda har också genomförts i UVK 4 och utvecklingen av kurserna sker i linje med dessa förslag. Samordning och fortlöpande dialog mellan programråd, kursansvariga och arbetslag är ett prioriterat område. NLU har 2018/19 anslagit särskilda medel för en genomlysning av hur progression av vetenskapligt förhållningssätt genomsyrar utbildningen.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Mål

3. *visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet*

Kurser	Lärandemål i kursplaner	Nivå/ termin
UVK 1 7,5 hp	- utifrån didaktiska perspektiv reflektera över skolans verksamhet och uppdraget som grundlärare med inriktning mot arbete i årskurs 4-6	G/1
VFU I (- IV) 7,5 hp	- visa förmåga att reflektera och ställa frågor runt verksamheten (ex)	G/2
UVK 3 7,5 hp	- observera och beskriva barns lärande och utveckling i olika pedagogiska miljöer samt diskutera det observerade utifrån teorier om utveckling och lärande och tillämpa forskningsetiska principer vid observationer av pedagogisk praktik samt utifrån observationen formulera en enklare problemställning	G/4
SV II 15 hp	- formulera problemställningar av relevans för ämnet och professionen	G/4
MA II 15 hp	- kunna argumentera för aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete i relation till lärande i matematik för alla elever, läremiljöer och arbetsformer, inklusive digitala verktyg	G/4
UVK 4 7,5 hp	- kritiskt analysera metoder för styrning och utvärdering av pedagogisk verksamhet - självständigt formulera, planera och motivera ett vetenskapligt arbete med tydliggjorda kopplingar mellan problemområde och vald forskning [...]	G/5
VFU III (-IV) 7,5 hp	- visa förmåga att reflektera över den egna verksamheten utifrån erfarenhetsbaserade argument (ex)	A/7
UVK 8	- utifrån principer för ett systematiskt kvalitetsarbete visa förmåga att på vetenskaplig grund självständigt planera, leda, utvärdera, dokumentera och utveckla pedagogiskt arbete (ex)	A/8
Självst. arb. II SV 15 hp	- analysera, tolka och diskutera egna och andras resultat på ett klart och strukturerat vis (ex)	A/8
Självst. arb. II MA 15 hp	- kritiskt granska och diskutera egna och andras resultat (ex)	A/8

Lärandeaktiviteter och examination i förhållande till målet – exemplet VFU, UVK 8, Självständigt arbete II

Detta examensmål berörs i en rad kurser och kopplas också till VI-dagar eller fältstudier. I VFU I introduceras kursplanemål som handlar om att kunna reflektera över den praktik man möter och deltar i, vilket sedan återkommer på grundläggande, utvecklad och fördjupad/tillämpad nivå i fortsatta VFU-kurser, samtidigt som ytterligare mål tillkommer. Studenterna ges möjlighet att lära sig i praktiska situationer och genom egna och handledarens erfarenheter (deltagarperspektiv) och att ta ett allt större ansvar i verksamheten. Dessutom ges tillfällen att bevittna olika situationer i yrket som sedan får utgöra exempel och underlag för reflektion (åskådarperspektiv). Examinationen av målet sker, liksom övriga VFU-kursmål, genom fortlöpande avstämningar av handledaren gentemot det VFU-ramverk som utarbetats av skolforskare vid Lnu samt genom bedömning av planerad och genomförd undervisning och uppföljande samtal i samband med universitetslärares VFU-besök, även detta i relation till VFU-ramverket (se beskrivning i inledningsavsnitt).

Mest explicit behandlas examensmålet (3) i UVK 8, "Bedömning, betyg och kvalitetsarbete" där följande innehåll bearbetas i ett antal föreläsningar och seminarier:

I kursen ges perspektiv på utvärderingens och utvecklingsarbetets betydelse och funktion inom skolväsendet och i samhället, men också vilka konsekvenser skolväsendets styrning får i relation till utvärdering och utvecklingsarbete. Dessutom behandlas principer för systematiskt utvecklingsarbete i termer av uppföljning,

utvärdering och utveckling på vetenskaplig grund samt sammanställning, analys och bedömning av olika underlag. Olika typer av utvärderingsinsatser, utvecklingsarbete och dokumentation diskuteras i kursen ur ett individ, grupp-, organisations- och samhällsperspektiv, men också i termer av kollegialt samarbete och lärande. (Ur kursplanens innehållsbeskrivning.)

Målet examineras genom muntlig redovisning och skriftlig sammanfattning, där studenterna i grupp kritiskt granskar och jämför VFU-platzernas Skolinspektionsrapporter och kvalitetsarbete/utvärderingssystem. De ska i redovisningen visa att de förstår och kan förhålla sig kritiskt till statlig kontroll- och utvärderingsfunktion. Uppgiften består av tre moment: problemidentifiering, redogörelse för pågående utvärderings- och utvecklingsarbete samt formulerande av en plan för fortsatt arbete med utveckling av en skolverksamhet. Studenternas måluppfyllelse bedöms utifrån kriterierna att de ska: "utifrån olika utvärderingsstrategier visa förmåga att på vetenskaplig grund systematiskt och självständigt planera, utvärdera och dokumentera" samt "kunna kritiskt undersöka och värdera utvärderingsinsatser och utvecklingsarbete med stöd ur forskningsresultat, forskares slutsatser, annat betydelsefullt innehåll ur kurslitteratur och/eller vetenskapliga artiklar".

I Självständigt arbete II ingår att kritiskt granska och värdera teorier och forskningsresultat inom ämnesområdet. Föreläsningar tar upp hur litteratur och tidigare forskning kan användas i olika delar av ett forskningsprojekt, skillnaden mellan forskningsöversikt och teoretisk ram samt hur man tolkar och diskuterar egna och andras resultat på ett strukturerat och självständigt sätt. Andra lärandeaktiviteter är litteratur- och informationssökning på biblioteket och seminarier där studenterna presenterar, tematiserar och förhåller sig kritiskt till forskning. På seminarier diskuteras även de framväxande projekten och studenterna får granska varandras texter för att förbereda sig för slutseminariet. Parallellt sker självständig litteratursökning, inläsning på forskningsområdet och textproduktion. I slutseminariet får studenterna opponera på en studiekamrats arbete samt försvara sitt eget arbete. Kriterier för godkänt betyg är bland annat att studenten "systematiskt och problematiserande presenterat tidigare forskning och visat hur denna relaterar till arbetets syfte" och "diskuterat resultaten och dess relevans för yrkesverksamheten och fortsatt forskning".

Värdering och analys

Utbildningen säkerställer genom ett antal kursplanemål, lärandeaktiviteter och examinationer att examensmålet kan uppfyllas. I flertalet kurser ingår att söka, ta del av, bearbeta och använda forskningsresultat samt att reflektera över både egna och studiekamraters erfarenheter. Det sker också en tydlig progression där både komplexitet och krav på systematik och självständighet successivt ökar.

Studenterna ges förutsättningar att nå detta examensmål genom att de gradvis utvecklar djupare kunskaper att kritiskt och självständigt systematisera och reflektera både över sina egna och andras erfarenheter och sätta dessa i relation till relevant forskning. Samtliga kurser baseras på forskning, via den litteratur och de föreläsningar som ingår, och flera av kurserna innehåller moment där studenterna själva måste söka och sovra bland aktuell forskning. Progression i studenternas lärande skapas genom att större komplexitet i uppgifterna tillförs i slutet av utbildningen, tillsammans med ett ökat krav på större självständighet. Dessutom används VFU-kurser, VI-dagar och fältstudier för att ge studenterna djupare kunskaper och fler perspektiv. Resultatet visar sig slutligen i studenternas självständiga arbeten under den sista terminen, där det krävs att de kritiskt och självständigt kan systematisera och reflektera både över sina egna och andras erfarenheter och även sätta dessa i relation till relevanta forskningsresultat och till sina egna genomförda undersökningar.

I programvärderingarna 2017 menar 87 % av studenterna att de i mycket eller ganska hög grad utvecklat kunskaper att reflektera över sin roll som lärare. Vidare menar 86 % att de i mycket eller ganska hög grad utvecklat kunskaper att inhämta, tolka och värdera information av relevans för sitt arbete i skolan.

Ett utvecklingsområde som uppmärksammas i det fortlöpande kvalitetsarbetet är att det finns sparsamt med uppgifter i kurserna som handlar om att skriva och sammanställa rapporter. Även om krav på hantering av referenser ingår i både lärandeaktiviteter och examinationsuppgifter saknas återkommande rapport-skrivning som inbegriper att kritiskt och självständigt tillvarata och systematisera egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat. Detta är något som man påbörjat diskussioner och arbete för att förbättra.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Mål

4. *visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt*

Kurser	Lärandemål i kursplaner	Nivå/ termin
MA I 15 hp	- använda olika metodiska och didaktiska förhållningssätt i en undervisningssituation med anknytning till kursens innehåll, historiska utveckling och användning av tekniska hjälpmedel (ex)	G/2
VFU I (-IV) 7,5 hp	- presentera lärandemål och lärandeaktiviteter för eleverna på ett begripligt och tydligt sätt (ex)	G/2
	- kommunicera förväntningar till eleverna och tilltro till deras förmåga att lära	
	- visa handlingskraft i didaktiska sammanhang	
SV II 15 hp	- visa kunskap om styrdokumentens målsättningar och hur dessa kan omsättas i pedagogisk praktik	G/4
	- med utgångspunkt i forskning och styrdokument redogöra för och tillämpa fördjupade ämnesdidaktiska inklusive metodiska kunskaper om språk och litteratur i förhållande till svenskämnet som helhet (ex)	
	- tillämpa metoder för att bedöma elevers litteracitetsutveckling och sätta betyg i ämnet svenska	
MA II 15 hp	- redogöra för och tillämpa teorier, metoder och redskap som används för att stödja elever i läs- och skrivsvårigheter samt med dyslexi	G/4
	- organisera aktiviteter som ger möjlighet att utveckla lärande i matematik för alla elever inom ramen för ordinarie undervisning, samt kunna argumentera för de valda matematiska aktiviteterna	
VFU II (-IV) 7,5 hp	- bedöma elevers visade matematiska förmåga i F-6, med tyngdpunkt på 4-6	G/5
	- visa överblick över elevernas förståelse av undervisningsinnehållet, ge feedback till eleverna för att stödja deras lärande och anpassa lärandeaktiviteter utifrån vad situationen kräver	
UVK 8 7,5 hp	- använda tiden effektivt i syfte att gynna elevernas lärande	A/8
VFU IV 7,5 hp	- konstruera och kritiskt granska olika bedömningssituationer och examinationer med såväl formativa som summativa syften	A/8
	- förstå och kommunicera relationer mellan tidigare lärandeinnehåll, nuvarande lärandeinnehåll, och det innehåll som eleverna ska lära senare	A/8

Lärandeaktiviteter och examination i förhållande till målet – exemplet MA I, SV II, VFU

De inledande ämneskurserna lägger en teoretisk ämnesdidaktisk grund som senare leder till tillämpningar, parallellt med den teoretiska fördjupningen, i kurs II för respektive ämne. I viss mån provas tidigt tillämpning i uppgifter så som att studenterna i Matematik och matematikdidaktik I får planera en problembaserad lektion, lämplig för undervisning i 4-6. De ska fokusera på de didaktiska frågorna vad, hur, varför och koppla det till centralt innehåll i Lgr11. Redovisningen ska bland annat innehålla reflektioner kring syfte, vilket lärande som främjas, vilka förkunskaper eleverna behöver ha och vilken dokumentation som krävs. Uppgiften redovisas muntligt med hjälp av valfri digital presentation inför övriga i gruppen, som även får prova uppgiften.

Även VI-uppgifter/fältstudieuppgifter ger möjligheter till tillämpning av kunskaper. En sådan uppgift i Svenska II består i att studenterna genomför ett undervisningsmoment med utgångspunkt från en film eller filmsekvens som de tittar på tillsammans med eleverna och följer upp med samtal och uppgifter. Kunskaper inhämtade i den facklitteratur och forskning om litteratursamtal, filmdidaktik och adaptation mellan medier

som behandlats i kursen prövas därmed i praktiken. I uppföljande obligatoriskt seminarium redogör studenterna för sin tillämpning och sina metodiska överväganden.

Mer systematisk tillämpning av didaktiska och ämnesdidaktiska kunskaper sker sedan i VFU-kurserna. Den progression som är inbyggd i VFU-ramverket innebär att de mål som introduceras i en viss VFU-kurs sedan finns med även i de följande, men på mer avancerad nivå (se beskrivning av VFU i inledningsavsnitt samt s. 16). Exempelvis förs målet "presentera lärandemål och lärandeaktiviteter för eleverna på ett begripligt och tydligt sätt" in i VFU I på introducerande nivå, för att sedan återkomma med ökad svårighetsgrad. Studenterna examineras på målen på respektive nivå, som tidigare nämnts, genom handledarens fortlöpande avstämningar samt genom bedömning av planerad och genomförd undervisning och uppföljande samtal i samband med universitets-lärares besök, allt i relation till VFU-ramverket.

Värdering och analys

Den övergripande bedömningen är att det finns tydliga kopplingar mellan examensmålet (4) och kursmålen i framförallt ämneskurserna och i de verksamhetsförlagda delarna av utbildningen. Under VI-dagar och fältstudiedagar får studenterna även möjlighet att teoretisera sina praktiska handlingar och att göra praktik av sina teoretiska grundantaganden. Redan i ämneskurserna i svenska och matematik som läses första året tränas studenterna i ämnesdidaktiskt tänkande utifrån kursinnehåll och styrdokument med fokus på frågorna vad, hur och varför. I de fortsatta ämneskurserna breddas och fördjupas det ämnesdidaktiska innehållet och frågor kring lärarroll, stoffurval och anpassning av arbetsformer behandlas. Fokus ligger också på metodik gällande hur ämnesinnehåll och undervisning kan anpassas till elevers skilda förutsättningar samt på dokumentation och bedömning. Tillämpande moment finns med och examineras i ämneskurserna, men kommer in på ett tidigare stadium i kurserna i matematik än i svenska. Denna olikhet bör diskuteras och eventuellt omprövas, även om huvudsaken är att de sammanlagda 30 högskolepoängen i respektive ämne (samt VFU) tillgodoser examensmålet ifråga och säkerställer examinationen av det.

Under de verksamhetsförlagda kurserna, fältstudier och VI-dagar stärks kopplingen till yrkespraktiken och studenterna ges möjlighet att utveckla färdighet och förmåga i praktiska situationer, genom egna och handledarens erfarenheter. I de verksamhetsförlagda delarna får de studerande möjlighet att ta del av och medverka i olika situationer i yrket, vilket sedan utgör underlag för reflektion och diskussion i de högskoleförlagda kurserna. Successivt ökar kraven och studenten får efter hand ta ett allt större helhetsansvar i verksamheten. I de olika kurserna läggs stor vikt vid att väva ihop teori med erfarenheter i verksamheten i syfte att utveckla både kunnandet och verksamheten. Inte minst den verksamhetsintegrerade profilen vid campus Kalmar ger rika tillfällen till tillämpning av teoretiska, didaktiska och ämnesdidaktiska kunskaper. Vid campus Växjö sker en motsvarighet genom fältstudieuppgifter, men dessa har inte samma kontinuitet och frekvens. Som tidigare nämnts pågår ett utvecklingsarbete för att utöka VI-profilen till att omfatta samtliga lärarutbildningens inriktningar, på båda campus.

I programvärderingarna menar 87 % av studenterna att de i mycket eller ganska hög grad utvecklat sin förmåga att göra didaktiska bedömningar för att utveckla undervisningen. En genomlysning som har genomförts av programrådet visar att det generellt finns goda möjligheter för de studerande att både utveckla och prövas på kunskaper, färdigheter och förmågor i ämnesdidaktik. De studerande arbetar också i stor utsträckning med metodik och då framförallt relaterat till VFU. I den senaste programvärderingen uttrycker 100 % av studenterna att de i mycket eller ganska hög grad anser att VFU-perioderna successivt har fördjupat deras yrkesroll. En kartläggning genomförd av programrådet av vilka mål i VFU som studenter underkänts på visar att det är ytterst få som underkändes på VFU-ramverkets domän didaktik/metodik. Underlaget är för litet för att dra några slutsatser från, men det pekar på att studenterna genom ämneskurserna förbereds väl för de färdigheter och förmågor i ämnesdidaktik som examineras under VFU:n.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Mål

5. *visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling*

Kurser	Lärandemål i kursplaner	Nivå & termin
UVK 2	- visa didaktisk och läroplansteoretisk kunskap och kompetens genom att planera, diskutera och analysera undervisning och andra pedagogiska aktiviteter för den yrkesverksamhet utbildningen avser (ex)	G/1
	- med hjälp av didaktiska modeller diskutera vad som räknas som giltig kunskap och på vilka grunder innehåll väljs ut, organiseras och presenteras	
SV I 15 hp	- diskutera och redogöra för hur undervisningen kan utformas didaktiskt och metodiskt med utgångspunkt i kunskaper om språk och litteratur	G/1
VFU I (-IV) 7,5 hp	- formulera tydliga lärandemål som är ändamålsenliga och anpassade till eleverna (ex)	G/2
	- konstruera eller välja metoder, aktiviteter, material och andra resurser som är lämpliga för eleverna och anpassade till lärandemålen	
MA I 15 hp	- använda olika metodiska och didaktiska förhållningssätt i en undervisningssituation med anknytning till de fyra räknesätten, talens egenskaper, aritmetikens historiska utveckling och användningen av tekniska hjälpmedel	G/2
SV II 7,5 hp	- utforma uppgifter och prov för olika moment inom svenskämnet med koppling till forskning och styrdokument	G/4
MA II 15 hp	- organisera aktiviteter som ger möjlighet att utveckla lärande i matematik för alla elever inom ramen för ordinarie undervisning samt kunna argumentera för de valda matematiska aktiviteterna (ex)	G/4
	- kunna redogöra för användningen av mål och betygskriterier i matematik i F-6, med tyngdpunkt på 4-6 och vilka konsekvenser denna användning har för undervisningsaktiviteter och bedömning av elevprestationer	
UVK 6 7,5 hp	- redogöra för och förklara hur olika teorier om ledarskap kan relateras till den pedagogiska praktiken samt problematisera ledarskapsformer inom skolan	
UVK 8 7,5 hp	- visa fördjupad förståelse för utvärderingens och det systematiska kvalitetsarbetets grunder, betydelse och funktion inom skolväsende och samhälle	A/8
	- utifrån principer för ett systematiskt kvalitetsarbete visa förmåga att på vetenskaplig grund självständigt planera, leda, utvärdera, dokumentera och utveckla pedagogiskt arbete	
VFU III (- IV) 7,5 hp	- skapa professionella relationer till kollegor i syfte att dela undervisningserfarenheter och för att koordinera lärandeaktiviteter för eleverna	A/7
	- visa förmåga att reflektera över den egna verksamheten utifrån erfarenhetsbaserade argument	

Lärandeaktiviteter och examination i förhållande till målet – ex. UVK 2, MA II och VFU

I UVK 2, Didaktik och läroplansteori, behandlas valt exempel på kursmål i ett antal föreläsningar och seminarier. Målet examineras genom en kombinerad skriftlig och muntlig uppgift där studenterna ska planera ett arbetsområde bestående av 4–10 lektioner, med fokus på läroplanens allmänna delar, d.v.s. värdegrundsaspekterna i Lgr11. I instruktionen till uppgiften står bland annat att:

I den här uppgiften ligger fokus framför allt på lärares planeringsförmåga. Att planera handlar främst om att identifiera problem, bestämma vilket innehåll undervisningen ska behandla för att eleverna ska utveckla vissa kunskaper och förmågor, och därefter dela upp innehållet och kunskaperna i olika delar (sekvenser) som sedan sätts ihop på lämpligt sätt för en speciell elevgrupp. Undervisning ska enligt

Skollagen leda till att elever utvecklar "kunskaper och värden". Att det står "och" innebär att båda dessa delar ska utvecklas samtidigt. I din planering ska du därför utgå från vissa givna ramar och en problematik som är gemensam för studiegruppen. /... / I studiegruppen förtydligar ni problemet – värdeaspekterna – som din individuella planering i ett ämne ska belysa. I och med att kunskapsfrågan inte fokuseras, får ni använda er av eventuellt tidigare planeringar ni har gjort under era ämnesstudier.

Här betonas förmågan att dra lärdomar av erfarenheter och koppla samman olika kunskaper som utbildningens teoretiska och praktiska delar erbjuder. Det yttersta syftet med momentet och uppgiften är att utveckla förmågan att möta varje elevgrupp och individ på ett sätt som optimerar lärandet.

I MA II är lärandeaktiviteterna indelade i olika teman, vilka bearbetas i föreläsningar, seminarier och/eller workshops där litteraturen diskuteras. Ett tema kopplat till lärandemålet ovan är "Organisation, inkludering, nivågruppering på olika nivåer". Examinationen består i att göra en film, PP eller prezi kring ett matematiskt avsnitt och redovisa lektionsplaneringar, genomförande av en lektion i matematik med fokus på att stödja, utmana och utveckla alla elevernas matematiska förmågor samt argumentera för lektionens genomförande i relation till innehåll, inkludering, arbetssätt, kulturella och sociala aspekter och koppla detta till läst litteratur och vetenskapliga artiklar.

I alla VFU-kurser ingår att planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten. I kurserna finns en inbyggd progression som kan förstås både som en utökning och en fördjupning av de uppgifter den studerande ställs inför, men det handlar också om graden av självständighet. I början kan det handla om begränsade uppgifter med mycket stöd och handledning, medan det i slutet av utbildningen handlar om att självständigt ta det helhetsansvar som yrkesutövningen kräver. Exempelvis ska studenterna i VFU I, med stöd i handledning, formulera mål och välja metoder och aktiviteter som är lämpliga för eleverna och som är anpassade till lärandemålen, medan det i VFU IV krävs att de kan formulera tydliga lärandemål som är ändamålsenliga och anpassade till eleverna och som tar hänsyn till grupper av elever eller individer samt mer självständigt kan välja metoder och aktiviteter.

Värdering och analys

Den övergripande bedömningen är att det finns tydliga kopplingar mellan examensmålet och kursmålen i alla delar av utbildningen. Redan i UVK-kurserna under första terminen ingår att planera, genomföra, analysera och utveckla ett undervisningsmoment. På samma sätt ingår examensmålet i ämneskurserna där det i de ämnesdidaktiska delarna ingår att planera, genomföra och utveckla undervisningen i den pedagogiska praktiken utifrån ämnet men också med fokus på hur undervisningen ska planeras och organiseras i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling. VFU-kurserna å sin sida innebär rikliga tillfällen att ta ett yrkesmässigt ansvar genom att studenterna självständigt och tillsammans med andra planerar, genomför, utvärderar och utvecklar undervisning och den pedagogiska verksamheten. Exemplet visar att lärandeaktiviteter och examinationer bygger på att det är studenterna som är aktiva och antingen tillsammans med andra eller på egen hand ska ta ansvar för att lösa uppgifterna. Exemplet ovan visar dock att progressionen är tydlig i VFU-kurserna, medan fortsatt kvalitetsarbete behövs för att skapa en tydligare progression i och mellan ämneskurser, UVK-kurser och VFU-kurser i relation till examensmålet.

De studentutvärderingar som har genomförts stärker bilden av att detta examensmål kan uppnås under utbildningen. I programvärderingarna svarar 100 % att de i mycket eller ganska hög grad utvecklat kunskaper om barns lärande. 87 % svarar också att de i mycket hög eller ganska hög grad utvecklat kunskap att stödja alla elevers lärande. Samma siffra gäller för aspekten att göra pedagogiska och didaktiska bedömningar för att utveckla undervisning. 100 % menar att VFU-perioderna i mycket eller ganska hög grad har varit betydelsefulla för utvecklingen av yrkeskunskap. 80 % menar att de i mycket eller ganska hög grad utvecklat kunskaper att planera och genomföra undervisning. Här menar alltså dock 20 % att de utvecklat sådana kunskaper i ganska låg grad, vilket är ett utvecklingsområde att ta i beaktande.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Mål

6. *visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling*

Kurser	Lärandemål i kursplaner	Nivå/ termin
UVK 1 7,5 hp	- förklara och förhålla sig till frågor om demokrati och till utbildningsväsendets demokrati- och värdegrundsuppdrag inklusive hållbar utveckling samt hur dessa uppdrag kan komma till uttryck i arbetet i årskurs 4-6 (ex)	G/1
UVK 2 7,5 hp	- kritiskt analysera förskoleklassen och skolan ur ett samhälls- och individperspektiv med avseende på förutsättningar, processer och resultat	G/1
SV II 15 hp	- reflektera över hur man i undervisningen stödjer elever med olika bakgrunder och förutsättningar i deras literacitets- och kunskapsutveckling och koppla resonemangen till forskning	G/4
	- reflektera över hur man stödjer elever i deras identitets- och läsutveckling med hänsyn tagen till social tillhörighet, ålder, kön och etnicitet	
MA II 15 hp	- redogöra för begreppet särskilda utbildningsbehov i matematik samt kulturella och sociala aspekter på lärande i matematik ur ett specialpedagogiskt perspektiv	G/4
	- kunna föra resonemang om hur man inom ramen för ett inkluderande klassrum kan möta alla elever med tyngdpunkt på matematikinnehållet för årskurs 4-6	
UVK 5 7,5hp	- redogöra för hur demokratiska värden kan främjas och organiseras i en pedagogisk praktik genom arbete för likabehandling, förebyggande av diskriminering och annan kränkande behandling (ex)	A/7
	- beskriva och problematisera hur barns skiftande villkor kan påverka sociala relationer och identitetsskapande i relation till interkulturella lärprocesser och samhälleliga aspekter (ex)	
	- kritiskt granska normer och värden som rör sexualitet och relationer (ex)	
UVK 6 7,5 hp	- redogöra för och analysera problemområden gällande lärares yrkesetiska riktlinjer och tjänstemannaansvar i arbetet med särskilt avseende på lärarens ledarskap, profession och samverkan	A/7
UVK 7 7,5 hp	- kritiskt granska inkluderings- och exkluderingsprocesser i pedagogisk verksamhet genom att identifiera dessa utifrån såväl samhälls- organisations-, grupp- som individnivå	A/7
	- redogöra för och analysera problemområdet gällande lärares yrkesetiska riktlinjer och tjänstemannaansvar i arbetet med barn som far illa eller riskerar att fara illa (ex)	
UVK 8 7,5 hp	- kritiskt granska och problematisera bedömning och betygssättning utifrån samhälleliga och etiska aspekter, till exempel med avseende på mångfalds- och genusaspekter	A/8
VFU IV 7,5 hp	- visa förmåga att reflektera över den egna verksamheten utifrån etiska argument	A/8
	- visa medvetenhet om hur man skapar ett hållbart lärande	

Lärandeaktiviteter och examination i förhållande till målet – exemplet UVK 1, UVK 5 och UVK 7

Examensmålet (6) är komplext och delar av det återkommer i en rad kurser, men behandlas särskilt utförligt inom det utbildningsvetenskapliga blocket. I UVK 1 är ett kursmål att de studerande ska "förklara och förhålla sig till frågor om demokrati och till utbildningsväsendets demokrati- och värdegrundsuppdrag inklusive hållbar utveckling samt hur dessa uppdrag kan komma till uttryck i arbetet i årskurs 4-6", vilket bearbetas i föreläsningar, seminarier och work-shops. Till en (av två) skriftliga examinationsuppgifter lyder instruktionen till de studerande (ur studieguide ht -17):

Beskriv skolans demokratiuppdrag

- Varifrån kommer det (vem har bestämt att det finns)?
- Var finns det uttryckt? Hur? (ge exempel)
- Hur förhåller sig frågan om demokrati till övriga värdegrundsfrågor?

Redogör för olika sätt att som lärare förhålla sig till demokratiuppdraget

- Vilken roll spelar lärarens demokratisyn?
- Hur kan frågor om hållbar utveckling anknytas till demokrati?

Diskutera någon av de utmaningar som läraren möter i sitt arbete med demokratiuppdraget.

I UVK 5, Livsvillkor och sociala relationer, behandlas de kursmål som korresponderar med examensmålet (6) i föreläsningar och seminarier med teman som normer, normalitet och genus; barns livsvillkor; social klass; normer och värden i ett globalt perspektiv. En uppgift i studiegrupper går ut på att analysera medier utifrån begreppen genus, klass och etnicitet. I en annan uppgift genomförs en intersektionell skriftlig analys där studenterna individuellt resonerar om skolverksamhetens uppdrag och ansvar att bedriva ett arbete baserat på tanken om allas lika värde. Skolan som mötesplats för elever med olika bakgrund, erfarenheter och sociala villkor och lärarens ansvar att medvetet motverka sociala orättvisor ska behandlas. För godkänt resultat på uppgiften krävs att den studerande, med kopplingar till kurslitteraturen, ”problematiserar sociala skiktningssprinciper klass, kön och etnicitet genom att visa på hur dessa riskerar att skapa ojämlika villkor för elever i den pedagogiska verksamheten och de vuxnas ansvar att motverka detta”.

I UVK 7, Specialpedagogiska perspektiv behandlas kommunikation och professionellt yrkesutövande utifrån etiska aspekter. I lärandeaktiviteterna ingår föreläsningar, seminarium och studiegruppsarbete om socialt utsatta barn och unga samt samverkan med elevhälsan. En individuell skriftlig examinationsuppgift handlar om att läsa och bearbeta en skönlitterär bok som problematiserar social utsatthet. Exempel från boken ska användas i en forskningsbaserad rapport om olika professioners syn på uppdraget att arbeta med utsatta barn i förskolan och skola. Syftet med uppgiften är bl. a. att utveckla en professionell yrkesetisk medvetenhet och kunskap om betydelsen av samverkan med andra professioner. Uppgiften examineras sedan också i en workshop där studenterna får gestalta olika scener utifrån begrepp som finns med i litteraturen.

Värdering och analys

På ett universitetsövergripande plan kan konstateras att Linnéuniversitetet är certifierat enligt ISO 14001, vilket innebär att forskning och utbildning bedrivs i en miljö som präglas av ett hållbarhetsperspektiv. Linnéuniversitetet får goda omdömen i utvärderingen som Research Institutes of Sweden (RISE) utfört. Som elfte lärosäte av 37 har man klarat kravbilden. I den tematiska UKÄ-utvärderingen om hållbar utveckling vid lärosätena fick Linnéuniversitetet omdömet att det finns en ”väl utvecklad process för arbetet med hållbar utveckling inom utbildning”. I självvärderingen ingår även en översyn av grundläroprogrammets hantering av denna aspekt, vilken pekar på att hållbarhetsperspektivet tillgodoses i utbildningen.

I Linnébarometern för 2017 angav 56 % av 4-6-lärostudenterna att deras utbildning hade innehållit ett uttalat och konkret ekologiskt hållbarhetsperspektiv. Beträffande ekonomiskt hållbarhetsperspektiv var siffran 45 % och socialt hållbarhet 67 %. Programvärderingarna visar att 80 % av studenterna i mycket eller ganska hög grad har utvecklat kunskaper om den demokratiska värdegrunden, att 85 % i mycket eller ganska hög grad kan agera yrkesetiskt med hänsyn till klassrummets mångfald samt att 73% i hög eller ganska hög grad kan placera sin undervisning i ett samhälleligt och globalt sammanhang.

Det finns en hel del kursmål i programmet som handlar om att göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga och samhällliga aspekter samt att göra bedömningar med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen. Att göra bedömningar utifrån etiska aspekter samt att beakta en hållbar utveckling är aspekter som finns med i flera kurser i utbildningen men inte alltid är tydligt deklarerat i kursmål, lärandeaktiviteter och examinationer. Kopplingar mellan dessa delar av examensmålet och kursmålen finns, men är mer indirekta och kan alltså med fördel utvecklas ytterligare, främst de som har med hållbar utveckling att göra. Bedömningen är dock att studenterna ges möjlighet att uppnå detta examensmål genom att olika delar av utbildningen sammanfogas till en helhet. Det är framförallt i VFU-kurserna som studenterna kan *göra bedömningar* utifrån de olika aspekterna. Det är också i VFU-kurserna som studenterna i handling kan visa detta i pedagogiskt arbete.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Arbetet med jämställdhet ryms under begreppet lika villkor, där även mångfald, jämlikhet, tillgänglighet och likabehandling inkluderas. Vid Lnu finns sedan 2017 också en övergripande plan för jämställdhetsintegrering. I denna beskrivs tio problemområden utifrån vilka man formulerat en rad mål, som exempelvis att "säkerställa ett systematiskt jämställdhetsintegrerat rekryteringsarbete", "att studenter oberoende av bland annat kön och klass ska medvetandegöras och stärkas i att göra andra utbildningsval än sådana som deras kön och klassdisposition predisponerar dem till", och "bild- och textmaterial ska spegla mångfalden bland studenter och personal". Till varje mål knyts aktiviteter, ansvar och tidsplan. Planen i sin helhet är en viktig utgångspunkt för arbetet med lärarutbildningen.

För att göra utbildningen mer attraktiv för både män och kvinnor granskas digitalt och tryckt annonseringsmaterial. I marknadsföringen förmedlas ett jämställdhetsperspektiv genom text och bild, vilket innebär att såväl män som kvinnor adresseras och representeras som studenter vid utbildningen och som blivande lärare. 4-6-inriktningen har de senaste åren (programstart 2015-2017) haft en könsfördelning på mellan 25 och 40 % män och mellan 60 och 75 % kvinnor. Det är inte en jämn fördelning, men ger en signal om att utbildningen är attraktiv för båda könen.

I beredande och beslutande organ som NLU ansvarar över praktiseras en aktiv jämställdhetspolicy. Detta gäller både student- och lärarrepresentation. Vad beträffar fördelning av interna forskningsmedel inom Lnu har det konstaterats att detta på en strukturell nivå gynnar manliga forskare. I sin forskningsmedelsfördelning har NLU tagit särskild hänsyn i syfte att stödja kvinnliga forskares karriärutveckling, bland annat genom fördelning av medel till nydisputerade lärare samt för att stödja docentmeritering. Jämställdhetsperspektivet avspeglas också i de lokala reglerna för hur kursplaner ska utformas genom föreskriften att både för- och efternamn på författare ska skrivas ut, för att synliggöra att både manliga och kvinnliga författare och forskare är representerade. Det finns också många exempel på litteratur som behandlar jämställdhet i litteraturlistorna.

Jämställdhetsperspektivet är framskrivet i lärarutbildningens utbildningsplaner som ett av fyra perspektiv som specifikt ska hanteras. I utbildningsplanen för inriktningen mot 4-6 är en av utgångspunkterna att i "lärarens uppdrag ligger att stödja och utveckla alla elever och elevers lika värde och villkor i skolan" samt att utbildningen ska utveckla "studentens förutsättningar att verka i en skola präglad av mångfald genom att erbjuda kunskaper om barns och elevers olika livsvillkor relaterat till mångfaldsaspekter såsom kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder". Dessa utgångspunkter har varit viktiga i skapandet av kurser och kursplaner, inte minst för att uppnå examensmålet att "visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten".

Jämställdhetsperspektivet är således integrerat i programmets kurser även om det mer sällan uttrycks explicit i kursmålen utan istället ingår i de vidare begreppen mångfald, lika villkor, genus och allas lika värde. Indirekt finns det med i flera olika kursmål som till exempel att kunna "medverka till att skapa en miljö för lärande som präglas av trygghet, lyhörighet, respekt och som möjliggör elevers delaktighet och inflytande" (VFU I) och "kommunicera kunskap om lärande och dess villkor och möjligheter att i strävan mot en likvärdig utbildning ska förutsättningar för alla barns och elevers lärande och utveckling" (UVK 7). Dessa mål placerar jämställdhetsperspektivet i den pedagogiska verksamheten i ett större perspektiv än fokus enbart mäns och kvinnors, flickors och pojkars lika rättigheter och villkor. Dessa mål handlar sammantaget om att studenten efter fullgjord lärarutbildning ska agera utifrån att varje elev oavsett kön och bakgrund har lika stort värde och ges lika stora möjligheter att utvecklas och lära.

Även i ämneskurser behandlas ett jämställdhetsperspektiv, exempelvis i Svenska II där ett kursmål handlar om att de studerande ska kunna "reflektera över hur man stödjer elever i deras identitets- och läsutveckling med hänsyn tagen till social tillhörighet, ålder, kön och etnicitet". Examination av kursmålet sker genom en av uppgifterna i en hemtenta, där studenterna ska diskutera litteraturundervisning och läsförståelsestrategier samt bedömning av elevers läsutveckling. Svaren ska kopplas till kurslitteraturen, i vilken köns-

aspekten är en viktig faktor som lyfts fram i förhållande till identitet- och kunskapsutveckling. För godkänd examination måste studenterna beakta detta på ett reflekterande sätt.

Ett exempel på hur studenterna konkret får arbeta med jämställdhet är hämtat från kursen Livsvillkor och sociala relationer (UVK 5) och kursmålet som anger att studenterna ska kunna "beskriva och problematisera hur barns och ungas skiftande livsvillkor kan påverka sociala relationer och identitetskapande i relation till interkulturella läroprocesser och samhällliga aspekter". I kursen ingår föreläsningar och seminarier om bland annat normer/normalitet och genus. I studiegrupper diskuteras begrepp som klass, etnicitet och genus och hur det uttrycks i medier utifrån frågor som (ur studieguide 2017):

- Hur skildras flickor/kvinnor, pojkar/män i text och bild? Vad gör de? Vilka roller har de? Vilka ord används? Vilka egenskaper knyts till dem? Vilka färger knyts till dem? I vilka miljöer finns de? Vilka kroppspositioner och ansiktsuttryck har flickor/kvinnor, pojkar/män? Vilka leksaker leker de med? Vilken typ av lekar? Hur använder de sin röst? Vad förmedlar bilderna? (t.ex. stillsam lek/fart och fläkt/något farligt/spännande/romantik etc.)
- Vad tas för givet? Vad ses som normalt och avvikande?
- Vad säger skildringarna med avseende på stereotyper, föreställningar, kategoriseringar, normer och strukturer som finns i samhället?
- Vilka "signaler" skickas till de barn och unga som tittar på filmerna, läser bloggarna, spelar spelen?

Kursmålet examineras genom en skriftlig individuell intersektionell analys som ska innehålla konkreta exempel på hur sociala skiktningssprinciper som kön kan skapa en ojämlikhet för elever med koppling till makt, status och resurser. I uppgiften ingår också att visa hur olika skiktningssdimensioner både kan förstärka och försvaga varandra genom överordnade eller underordnade positioner. Dessutom ska studenterna föra en yrkesetisk argumentation gällande vuxnas ansvar att utifrån den asymmetriska relationen organisera en socialt inkluderande verksamhet i det vardagliga arbetet tillsammans med eleverna.

Jämställdhetsperspektivet avspeglas även i utbildningens utformning av undervisningen. Exempelvis skapas i de flesta kurser studiegrupper med en så jämn könsfördelning som möjligt för att såväl manliga som kvinnliga perspektiv ska komma till uttryck i det gemensamma arbetet. I UVK 1 (den allra första UVK-kursen på programmet) formulerar studenterna ett kontrakt som reglerar studiegruppsarbetet t ex med avseende på att arbete ska fördelas jämnt mellan deltagarna (underförstått) oavsett kön, och att gruppens arbete ska präglas av ett respektfullt klimat där alla individer och allas röster är lika mycket värda.

Värdering och analys

På en övergripande nivå är jämställdhetsperspektivet tydligt framskrivet i de policydokument, strategier och riktlinjer som gäller för hela universitetet, liksom i dem som specifikt rör lärarutbildningen. Perspektivet genomsyrar även olika typer av verksamhetsplaner, strategier för rekrytering, forskningsmedelsfördelning, sakkunnighetsgranskningar och liknande. Perspektivet ingår i det systematiska arbetet med mångfald som syftar till att alla ska ges lika villkor och bemötas med respekt. Samtidigt går det inte att säkerställa en absolut jämn representation av kvinnor och män i referenslistorna. Tillgång på relevant och aktuell forskning är mer avgörande än en jämn könsfördelning, även om denna faktor beaktas.

Exemplen ovan visar att jämställdhetsperspektivet är något som genomsyrar stora delar av utbildningen. I VFU-kurserna får studenterna även rika tillfällen att omsätta det i praktisk handling. De studentvärderingar som kontinuerligt genomförs ger också positiva signaler. I Linnébarometern 2017 uppger exempelvis 89 % av 4-6-studenterna att utbildningen har innehållit ett uttalat och konkret jämställdhetsperspektiv och 89 % även att de upplevt studiemiljön som fördomsfri och inkluderande. I programvärderingarna från samma år menar 80 % av studenterna att de i mycket eller ganska hög grad utvecklat färdighet och förmåga att kunna tillämpa ett jämställdhetsperspektiv i rollen som lärare.

I utbildningen följs mål om studentens förmåga att kunna kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i skolverksamheten kontinuerligt upp av programrådsorganisationens kvalitetsarbete. I ett utvecklingsarbete som genomfördes av programrådet i syfte att säkerställa att studenterna ges möjlighet att nå alla examensmål inom ramen för utbildningens kurser identifierades att vissa examensmål återfanns i kurserna även om de inte alltid explicit syntes i kursplanernas mål. Bland annat gällde detta examensmålet *visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten*. Utvecklingsarbetet har resulterat i revideringar av kursplaner, i syfte att synliggöra och förstärka den typ av lärande kring jämställdhet som exemplen ovan visat prov på.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Program- kursvärderingar och kompletterande uppföljningar

Grunden i utbildningens systematiska uppföljning utgörs av kursvärderingar. Värderingarna administreras i ett webbaserat system där vissa frågor är obligatoriska för alla kursvärderingar vid universitetet samt för kursvärderingar i samtliga lärarutbildningsprogram. I den obligatoriska standardenkäten finns även ett antal kursspecifika frågor som är kopplade till kursens specifika mål.

De fakulteter som getts uppdrag att genomföra kurser i utbildningen har ansvar för kursvärderingarna. När värderingen är genomförd ansvarar kursansvarig för att kursvärderingsrapporten görs tillgänglig för berörda funktioner som undervisande lärare, nämnden, fakulteten, ansvarig prefekt och programråd samt för studenterna som genomförde enkäten. Kursvärderingsrapporten ska finnas i arkivet och kunna redovisas för de studenter som går kursen nästa gång.

Fakulteterna ansvarar för separata kursvärderingar medan PR har ett helhetsansvar för det systematiska kvalitetsarbetet. Centralt för arbetet med att kvalitetssäkra lärarutbildningen är årscykeln för verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning. Programrådet skriver under våren en årsberättelse som är både verksamhetsuppföljande och verksamhetsutvecklande. Årsberättelserna ligger sedan till grund för arbetet med att ta fram en verksamhetsplan för NLU:s arbete kommande verksamhetsår. PR har rutiner för att följa upp att samtliga examensmål i utbildningen examineras under utbildningen. Vid större förändringar av kursplaner, vilka ansvaras för av respektive fakultet, granskar PR kursplanerna bl.a. i förhållande till examensmålen. För att systematisera och förenkla detta arbete har PR:s olika ledamöter uttalade uppdrag att granska separata delar av kursplanen. Återkoppling till kursansvariga om vad som eventuellt behöver revideras sker i en framtagen mall.

I PR:s arbete ingår också att via till exempel programvärdering, Linnébarometer och SCB:s alumnenkäter identifiera utvecklingsbehov, föreslå åtgärder, delta i uppföljning av effekter av vidtagna åtgärder, tillse att programvärderingar och kvalitetsarbete kommuniceras till studenter samt prioritera kvalitetsutveckling på bästa sätt. Den systematiska uppföljningen förstärks genom att rådet följer upp ovan nämnda utvärderingar och vid behov initierar utredningar och föreslår åtgärder i dialog med nämnden. PR genomför även kompletterande uppföljningar av utbildningen. Varje termin sedan 2013 genomförs en så kallad grundlärardag där samtlig undervisande personal bjuds in för att inventera och diskutera kvalitetsfrågor. Vanligtvis består en del av dagen av gemensam information som gäller alla och därefter används en del av dagen för diskussioner och arbete i mindre grupper.

Sedan 2014 genomförs även återkommande så kallade fokussamtal, där studenter bjuds in för en dialog om progressionen i utbildningen samt för att diskutera möjliga åtgärder för utveckling angående brister som identifierats. En grundläggande orsak till att fokussamtal infördes var de låga svarsfrekvenserna (ofta under 50 %) på digitala kursvärderingar. Samtalen har sedan 2017 hanterats av programkoordinatorerna. Dessa har även ansvar för att kontinuerligt samla kursansvariga för en träff varje termin. För att fånga upp kvalitetsfrågor har det på en del institutioner även skapats programrelaterade arbetslag för att initiera kvalitetsarbete utifrån de indikationer som kommer till prefekt genom olika kanaler. Detta innebär att arbetslagen kan hantera återkommande aspekter som övergripande ärenden.

Ett resultat av PR:s systematiska kvalitetsuppdrag är förslag till NLU om revideringar av utbildningsplaner. Senaste större revideringen, som nämnts vid flera tillfällen, skedde inför ht -17 och inför ht -18 sker en smärre, administrativ revidering. Alla utvecklingsbehov sammanställs av PR i en årlig rapport, vilken bl. a. ligger till grund för NLU:s beslut om åtgärder och finansiering. NLU efterfrågar även information som kan innebära att PR behöver genomföra vissa genomlysningar av programmet. Till exempel genomfördes en analys av självständigt arbete i programmet gällande studenternas prestationer och hur dessa har förändrats över tid. Resultatet visar att kvaliteten (gällande genomströmning och betyg) avsevärt har ökat från 2015 till 2017. PR har även kartlagt hur utbildningens olika kurser ger möjlighet till professionell progression. Kartläggningen ifråga visar på goda förutsättningar för studenterna att både öva på och provas på kunskaper och färdigheter i kommunikation, ledarskap och ämnesdidaktik.

Genomströmning och studentstöd

Genomströmningen i 4-6-inriktningen får anses som god. Kvarvaronivån för studenter som påbörjade utbildningen 2011-2014 är högre än för riket i stort. Genomströmningen för riket är drygt 70 % för hela tidsperioden. Termin två för studenterna som påbörjade sin utbildning vid Lnu 2011 var genomströmningen 68 % (i jämförelse med 63 % i riket) och har för senare kullar ökat till mellan 75 % och 85 % (i jämförelse med ca 70 % i riket). Uppgifter om kvarvaro i programmen används som en av flera parametrar i underlag till nämndens beslut om programutbud och platser. I de fall där det framkommer stora avvikelser i kvarvaro analyseras materialet vidare i syfte att kartlägga grunden till avvikelserna. PR diskuterar studentantalet regelbundet, t.ex. inför nämndens beslut om programutbud och platser, vid genomgång av genomförda fokussamtal och i samband med analys av programvärderingar, Linnébarometern etc.

Studenter som funderar på att avbryta sina studier erbjuds ett samtal med studie- och yrkesvägledare och ibland kan dessa samtal leda till att studenten blir kvar på utbildningen eller tar ett studieuppehåll. I de fall studenten väljer att avbryta sina studier ber vägledaren studenten att fylla i en avbrottsblankett för att synliggöra olika orsaker till studieavbrott. Vanligtvis beror studieavbrotten på att studenten valt fel utbildning eller på svårigheter att klara av utbildningen.

För studenter med funktionsvariationer finns möjligheten att erhålla pedagogiskt stöd under studietiden. Stödåtgärderna är individuella och syftar till att studenter med olika funktionsvariationer ska komma i en jämförbar situation med studenter utan någon funktionsvariation. Studenter som är i behov av pedagogiskt stöd ansöker om detta via den nationella webbportalen www.nais.uhr.se. Med ansökan bifogas ett medicinskt intyg som styrker funktionsvariationen. Samordnaren på Studerandeavdelningen har därefter ett kartläggande samtal med studenten, vilket mynnar ut i ett beslut om pedagogiskt stöd samt rekommendation om anpassning i studiesituationen. Exempel på stödåtgärder/anpassningar är anteckningsstöd, kurslitteratur i anpassat format (talböcker, punktskrift), mentorstöd, extra handledning i samband med examensarbete, anpassad examination. Andra anpassningar kan vara tillgång till höj- och sänkbart bord, kontorsstol och tillgång till portabel hörslinga. Studenten ansvarar för att i god tid informera berörda lärare om de pedagogiska stödåtgärderna och rekommendationer gällande examinationsform. Samordnaren är ett stöd i kontakten med lärare om studenten så önskar. Studenten avgör vilken personal som ska informeras. Det förekommer också att samordnaren involveras i planeringen av den verksamhetsförlagda utbildningen.

Ett generellt stöd som erbjuds alla studenter när det gäller akademiskt skrivande och studieteknik är handledning via Studieverkstaden. Här kan man få hjälp med såväl planering av sina studier, lässtrategier och anteckningsteknik, som med frågor som rör skrivprocessen i olika sammanhang: textstruktur, texters tydlighet och referenshantering. Alla har också möjlighet att via Universitetsbiblioteket gratis ladda ner talsyntes- och rättstavningsprogram. Dessutom ordnar Studenthälsan gruppaktiviteter om exempelvis prokrastinering och att våga tala, till stöd för studenterna att kunna genomföra sin utbildning på ett effektivt och positivt sätt.

Studenters i vissa fall bristande förmåga att uttrycka sig i skrift är ett utvecklingsområde som ägnas mycket uppmärksamhet. Tidigare läraromdömen, studentomdömen och låg genomströmning på kurser i självständigt arbete signalerade att utbildningen inte i tillräcklig grad, och i förhållande till studenternas förkunskaper, rustade alla för att klara det akademiska skrivandet. På programrådets initiativ tillsattes 2014 en grupp, ledd av dekan för NLU och med representanter från utbildningens olika programråd och från Studieverkstaden, som skulle arbeta med frågor om språkstöd. Detta har bl.a. resulterat i skriften *Liten guide för akademiskt skrivande* som fortlöpande implementeras och revideras, utarbetandet av ett ramverk för hur progressionen i det akademiska skrivandet ska kunna säkras och påbörjad fortbildning av kursansvariga och lärare för utveckling av kunskap och samsyn om studenters skrivande (och läsande). Filmat material för kursansvariga och studenter med utgångspunkt i ramverket är under utveckling.

Till slut kan nämnas att utbildningen har tydliga rutiner för de fall där studenter riskerar att underkännas i VFU. I dessa fall upprättas en kommunikation mellan VFU-handledare, besökande lärare, examinator, studievägledare och VFU-koordinator med syftet att ge studenten tydlig vägledning från ett eventuellt underkännande till en om-VFU.

Samarbete kring kvalitetsarbete

Som ett led i det långsiktiga kvalitetsarbetet sker sedan ett antal år också ett nätverkssamarbete med fyra andra lärosäten – Malmö universitet, Göteborgs universitet, Linköpings universitet och Karlstad universitet – med fokus på självständiga arbeten i lärarutbildningen. De två senaste träffarna har ägt rum vid Linnéuniversitetet. Våren 2016 var temat för träffen bedömningskriterier och hösten 2017 prövades en peer-review-modell då fem arbeten per lärosäte, från lärarutbildningens olika inriktningar, gemensamt granskades och diskuterades. Diskussionerna fördes utifrån en rad olika aspekter som aktualiserats vid läsningen, men granskningen tog också särskilt avstamp i två av målen i examensordningen (motsvarande andra och tredje målet i denna självvärdering). Vad som framför allt kunnat konstateras är att svagheter i uppsatserna – som relationen mellan beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund och argumentationen gällande metodanvändning i relation till den egna studien – i hög grad är desamma vid samtliga lärosäten. Olika sätt att hantera dessa problem ventileras och den positiva effekten av mötena handlar framför allt om att man inspireras av varandras framgångsfaktorer och tar med sig denna inspiration hem till respektive lärosäte. Det som väckt intresse vad gäller arbetssättet vid Linnéuniversitetet är inte minst den verksamhetsintegrerade profilen och hur denna har potential att främja just relationen mellan beprövad erfarenhet och vetenskaplighet, i det självständiga arbetet men också vad gäller studenternas måluppfyllelse och utveckling till kompetenta lärare i stort. Nästa motsvarande träff kommer att anordnas i Malmö, troligen under hösten 2018.

Värdering och analys

Som beskrivits ovan finns ett väl utarbetat system för att hantera uppföljning, utvärdering och återkoppling. Vissa problemområden har dock identifierats och ett sådant är att relationen mellan NLU som ansvarar för helhet och progression och fakulteter som ansvarar för genomförande av kurser, måste stärkas så att de samlade resurserna används på bästa sätt. Vid de flesta lärosäten som anordnar lärarutbildningar är ett flertal fakulteter, nämnder, institutioner och samordnande organ inblandade. Divergens i organisationen av lärarutbildningar är alltså inget ovanligt, men här finns en problematik man kontinuerligt behöver vara observant på.

PR har behandlat frågan om återkoppling av kursvärderingar i bland annat fokussamtal med studenter och på grundlärardagar. I framför allt studentsamtalen framgår att de värderingar som gjorts av tidigare kurser inte i tillräckligt stor utsträckning delgivits de studenter som utfört värderingen, men att den i hög grad kommunicerats till de nya studenter som påbörjar kursen. Utifrån samtliga dialoger har rådet framfört till nämnden att formen på och innehållet i kvalitetsvärderingarna bör förändras för att skapa större motivation hos studenterna att såväl besvara dem som ta del av dess resultat. Den digitaliserade kursutvärderingen framstår inte som ett produktivt verktyg för studenter att delge sina upplevelser av kursen då frågeställningarna är alltför generella och inte upplevs vara knutna till den aktuella kursen. Som ett alternativ till digitala utvärderingar finns önskemål hos studenterna att få göra muntliga utvärderingar tillsammans med lärare och studiekamrater (fokussamtal). Här kan tilläggas att universitetet för närvarande gör en översyn av systemet för kursvärderingar, såväl avseende deras innehåll som hur de på ett effektivare sätt kan bidra till säkring och utveckling av kvalitet.

Den halvtidsutvärdering av försöksverksamheten med övningsskolor som UKÄ genomförde 2016 visar en rad positiva effekter. Bland annat har det kollegiala lärandet för handledare, studenter och högskolans lärare utvecklats och närhet och flöde mellan huvudmän, skolor och lärosätet har ökat. Utvärderingen pekar också på behov av utveckling av hur studenters examenarbeten kan kopplas till övningsskolorna och av praxisnära forskning i relation till övningsskolorna. Ett område som är nödvändigt för PR och NLU att hantera framöver är frågan om hur de positiva erfarenheterna av försöksverksamheten med övningsskolor med verksamhetsintegrering kan implementeras på lämpligt sätt på båda orterna. Dock finns ytterligare behov av att undersöka hur fältstudiedagar respektive VI-dagar utnyttjas, kurslärares möjligheter att delta i programutvecklande arbete, och att ytterligare undersöka vilka mål studenterna främst underkänns på under VFU.

Studentperspektiv

Studentperspektivet och studenternas möjlighet till inflytande i utbildningen kan beskrivas i följande tre punkter: 1) Studenternas formella inflytande; 2) Studenternas tillgång till information; 3) Studenternas möjlighet att ge uttryck för kritik gällande utbildningens genomförande.

Studenternas formella inflytande utövas på alla nivåer inom universitetet. De är representerade i universitetsstyrelsen samt i samtliga fakultetsstyrelser. I NLU genom finns tre studeranderepresentanter. I programrådet för grundlära­rprogrammet finns en studeranderepresentant från respektive inriktning mot fritids, F-3 och 4-6, vilka representerar utbildningarna både i Kalmar och Växjö. Under alla år har det varit lätt att engagera studenter till programrådets arbete och deras roll är av stor betydelse genom att studentperspektivet finns med i samtliga beslut som fattas. Studeranderepresentanter utses av studentkåren. Vid minst ett tillfälle varje läsår ska studentrepresentanter erbjudas en utbildning avseende sina uppdrag. Introduktionen anordnas gemensamt av Linnéuniversitetet och Linnéstudenterna. Utbildningen ska beröra både universitetets övergripande organisation och enskild fakultet eller läraryt­bildningen.

När det gäller *studenternas tillgång till information* är detta en förutsättning för att de ska kunna ta en aktiv roll i att utveckla utbildningens innehåll och genomförande. Det är ett känt problem i alla organisationer att informationsspridning ofta är svårt, vilket är märkbart i grundlära­rprogrammets decentraliserade utbildning vid Lnu. Utbildningssamordnaren för grundlära­rprogrammet vid NLU:s kansli ansvarar för att studenterna vid studiestarten får en omfattande information om utbildningens organisering, olika organ och vilket stöd som finns. För att underlätta för studenterna samlas denna information, liksom utbildningsplaner, VFU-dokument m.m., även på en särskild programsida för programmet på lärplattformen MyMoodle. Alla kurser i programmet använder MyMoodle, där studenterna hittar information om t.ex. schema (tillgängligt senast en månad innan kursstart), studieguider och kontaktuppgifter till kursansvariga och examinatorer. Även utbildningssamordnaren är en viktig kontaktperson, framför allt inledningsvis men även senare i utbildningen, och blir ofta kontaktad av studenterna när de har frågor kring utbildningens genomförande. Ett konkret exempel på betydelsen av en tydlig organisation där studenterna har kunskap om vem de kan vända sig till, är att utbildningssamordnaren kontaktades av en grupp studenter gällande en värdegrundsfråga där ett par andra studenter i sociala media hade gett uttryck för främlingsfientliga åsikter. Efter att utbildningssamordnaren informerat kursansvarig för Didaktik och läroplansteori (UVK 2) kunde examinationsuppgiften fokusera denna och angränsande problematik, vilket studentgruppen i ett uppföljande samtal upplevde som positivt.

Angående *studenternas möjlighet att ge uttryck för kritik* gällande utbildningens genomförande, såsom föreskrivs i Högskoleförordningen 1 kap 14 §, används i utbildningen en webbaserad, centralt utformad kursvärdering som skickas ut med automatik. Här får studenterna möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på genomförd kurs. Flertalet av frågorna i enkäten är generella och används i samtliga kurser inom lärosätet. Möjlighet finns dock för kursansvariga att bifoga så kallade tilläggsfrågor, vilka kan riktas direkt mot den aktuella kursen. Kursvärderingarna sammanställs centralt och en redovisning av såväl fasta som öppna frågor skickas tillbaka till kursansvarig lärare. Denne har ansvar för att skriftligen delge såväl prefekt som studenterna i den aktuella kursen sin analys av vad som framkommit i kursvärderingen och eventuella åtgärder inför nästkommande kurstillfälle, en analys som också ska delges kommande studentkull. Denna ordning fungerar i stort sett väl. Ett problem i sammanhanget är dock den genomgående låga svarsfrekvensen på de webbaserade kursvärderingarna och en förklaring kan vara kursvärderingströtthet, då vissa terminer består av fyra 7,5 hp-kurser som ska utvärderas. De centralt utformade enkäterna upplevs också som omfattande. Detta har lett till att kompletterande och betydelsefulla metoder för kursvärdering utvecklats, inte minst viktiga är de kontinuerliga fokussamtal som PR initierat. Ett annat exempel är att man inom ramen för vissa kurser genomför muntliga utvärderingar, avslutningsvis eller i form av mittkursavstämning. Det sistnämnda blir en utvärdering av mer formativ karaktär. I självständigt arbete i svenska finns en sådan formativ modell, där studenterna under kursens gång får vara med och påverka handledningens utformning. Detta sker genom en handledningslogg där studenterna kontinuerligt efter varje handledningstillfälle sammanfattar, kommenterar och reflekterar över mötet och mötets innehåll. Detta loggskrivande påverkar sedan hur handledningen fortskrider och utvecklas. Studenterna kan även, utifrån sina erfarenheter från exempelvis övningsskolorna, påverka innehåll i verksamhetsintegrerade uppgifter.

Som dessa exempel visar kan alternativa utvärderingar leda till omedelbar kvalitetshöjning men också till mer långsiktig sådan. En ytterligare kanal för studenters möjlighet att framföra kritik och påverka är att studentrepresentanter, eller lärare som är nytexaminerade vid Lnu, vid återkommande tillfällen deltagit vid grundlärardagar och berättat om sina sammanfattande intryck av utbildningen. De, positiva såväl som negativa, synpunkter som framkommit har varit av stort värde för PR:s kvalitetsarbete i förhållande till student- och arbetslivsperspektiv.

Värdering och analys

Beskrivningarna ovan visar att det finns ett välutvecklat formellt system för studentinflytande inom ramen för programmet. Detta innebär inte enbart delaktighet i beredning och beslutsfattande, utan även vid framtagande/revideringar av kursplaner genom närvaro i PR. Exemplet ovan visar att även formative värderingar görs, dvs. studenterna ges (viss) möjlighet till inflytande över den egna utbildningen inom ramen för enskilda kurser. Detta styrks av programvärderingarna som visar att 86 % av 4-6-studenterna anser att de har fått möjlighet att utvärdera varje kurs och 100 % anser att de har blivit bemötta på ett positivt och respektfullt sätt. Dock menar endast 45 % av studenterna att deras synpunkter på utbildningen beaktas, vilket delvis kan förklaras med att informationen om större förändringar som görs inte alltid når fram till den grupp som avslutat och utvärderat en kurs, utan kommuniceras tydligare och mer direkt till nästkommande studentgrupp. Skillnaden består främst i att information som är tillgänglig först efter kursers slut förmedlas digitalt, medan nya studenter också får en muntlig redogörelse. Här finns förbättringspotential vad gäller kommunikationskanalerna och inte minst systemet med återkoppling till studenterna. Det kan åter nämnas att Lnu centralt arbetar med förbättringar av de digitala kursvärderingssystemen. .

Programrådet för grundlärarprogrammet (PR) har också försökt möta problemen med låg svarsfrekvens och dialog med studenterna genom att initiera terminsvisa samtal, s.k. fokussamtal, med studentrepresentanter för respektive antagningskull, i syfte att fortlöpande utvärdera inriktningen. Fokussamtalen har sedan 2014 genomförts terminsvis och från och med 2017 är det programkoordinator/inriktningsansvarig för respektive inriktning av programmet som bjuder in till samtalen. Fokussamtalen avrapporteras såväl skriftligt som muntligt till PR utifrån en numera utprovad mall. PR jämför med tidigare års fokussamtal och avrapporterar till prefekter och kursansvariga samt gör en programgenomlysning med förslag till åtgärder, vilka skickas till dekan för NLU. Ett exempel på vad som framkommit vid fokussamtal under 2017 är att området betyg och bedömning efterlyses av studenterna som ett mer framträdande innehåll i ämneskurser och inte bara under inledande och avslutande UVK. Som ett resultat av detta pågår ett arbete för att samordna området betyg och bedömning genom hela utbildningen.

Arbetsliv och samverkan

Förberedelse för arbetslivet

För att utbildningen ska ge en god förberedelse för arbetslivet återkommer kontinuerligt inslag där arbetslivsperspektivet berörs. I stort sett varje kurs har en rubricering som indikerar att kursinnehållet har en stark relation till den kommande yrkesverksamheten. I de enskilda kurserna återkommer innehåll som medverkar till att utveckla studenternas beredskap inför arbetslivet i grundskolans verksamhet. Redan i den första kursen (UVK 1) ges en introduktion till skolan som arbetsplats och samhällelig institution. I ämneskurserna betonas särskilt professionen grundlärare i 4-6, dess uppdrag och ansvar samt ämnesdidaktik i förhållande till åldersgruppen. I UVK 6 och 7 framhålls det professionella läraruppdraget samt samverkan med andra professionella grupper.

De fyra VFU-kurserna, på sammanlagt 30 hp, utgör den del av utbildningen där studenternas förberedelser inför arbetslivet ställs på sin spets. Det är därför av mycket stor vikt att studenterna, under dessa 20 veckor av utbildningen, ges rika tillfällen att introduceras i yrket under ordnade former och med kvalificerad handledning. VFU-koordinatorerna ser till att studenten, genom hela utbildningen, får varierade VFU-placeringar. Därutöver har studenten möjlighet att göra VFU III utomlands. Varje student får besök av lärare från universitetet (ämnesdidaktiker eller allmäntdidaktiker beroende på VFU-kursens fokus) vid alla VFU-perioder förutom vid utlands-VFU då särskilda regler gäller. Under besöken genomförs observationer av studentens arbete samt trepartssamtal där student, handledare och besökande lärare deltar.

Samtliga mål i de olika VFU-perioderna beskrivs i VFU-ramverket. De olika målen är sorterade utifrån två perspektiv på yrkeslärande. För det första utifrån ett åskådarperspektiv där studenternas lärande till stor del utgörs av att reflektera och argumentera kring egna och andras handlingar i den pedagogiska praktiken. För det andra utifrån ett deltagarperspektiv där utbildningens roll är att föra studenten allt längre in i en yrkespraktik och yrkesgemenskap genom att försätta dem i praktiska situationer och med tiden ge dem ett allt större ansvar i verksamheten. Målen är utarbetade utifrån grundlärarutbildningens examensbeskrivning och i relation till utbildningens strukturplan och utgör centrala och avgörande kunskaper för att kunna utöva såväl ett kvalificerat som hållbart lärararbete. Ett av målen hanterar specifikt social hållbarhet i förhållande till yrket. Här ges studenterna möjlighet att reflektera över hur man skapar ett hållbart lärararbete genom att upprätta en balans mellan egna intentioner och faktiska villkor för verksamheten. Målet tillkom i dialog med företrädare för verksamheten, utifrån utgångspunkten att universitetet inte enbart kan nöja sig med att producera skickliga lärare utan också måste skapa förutsättningar för att de stannar kvar i yrket över tid.

Ytterligare exempel på förberedelser för arbetslivet och på den relation som finns mellan lärarutbildningsprogrammen och regionens skolhuvudmän är Lnu:s deltagande i det nationella projektet "försöksverksamhet med övningsskolor" genom grundlärarprogrammet i Kalmar. Försöksverksamheten bedrivs genom verksamhetsintegrering (VI) där studenterna, utöver ordinarie VFU, vistas på särskilt utvalda skolor (övningsskolor) två dagar varannan vecka genom hela utbildningen. Verksamhetsintegreringen innebär ett nära samarbete mellan universitet och skolhuvudmän. Under studenternas sista VFU genomför de "skolövertagning" vilket betyder att studenten ensam, eller i grupp, tar över sin handledares arbetsuppgifter under två veckor. Denna form av förberedelse för arbetslivet är unik för Lnu.

NLU bedriver för närvarande även ett forskningsbaserat utvecklingsarbete i syfte att tillvarata VI-projektets erfarenheter i övriga program och på så sätt skapa en närmare samverkan mellan förskole- och skolverksamhet och universitet i alla lärarprogram vilket via oberoende utvärderingar bedöms vara en framgångsfaktor för studenternas professionsutveckling under utbildningstiden. Preliminära resultat från pågående följeforskning visar att VI-profilen inte endast bidrar till fler kopplingar mellan teori och praktik, utan även till att studenterna får rikliga och fördjupade erfarenheter av olika skolor, handledare, arbetslag och elevgrupper som de kan jämföra under utbildningen. Slutligen visar resultaten även en ökad trygghet i lärarrollen hos studenterna, vilket skulle kunna mildra den "praxischock" många nya lärare upplever under den första tiden i yrket.

Förändringar i arbetslivet

Omvärldsbevakningar görs på olika vis. Ett sätt är att integrera externa ledamöter (rektorerna och lärare) i programråd och projektgruppen för övningsskolor. Detta är ett bra sätt att aktualisera förändringar i samhället som påverkar arbetet i skolan. Nya företeelser i samhället kräver utveckling av ny kunskap. I

utbildningsplanen anges till exempel att utbildningen ska verka för ett arbete i en mångkulturell skola och att bland annat frågor om etnicitet och interkulturalitet ska behandlas. Studenter inom grundlärarprogrammets samtliga inriktningar vid studieort Växjö och Kalmar har från och med höstterminen 2013 en allmän introduktion i interkulturella frågor i fyra UVK-kurser. Studenter antagna till studieort Växjö ges möjlighet att välja en fördjupning benämnd Interkulturell fördjupning för grundlärare, vilket innebär att de två sista VFU-perioderna sker i skolor med mångkulturell prägning samt att minst ett självständigt arbete skrivs inom det interkulturella området.

VFU:n innebär återkommande tillfällen för studenten att i skarpt läge utveckla interkulturell kompetens. Flera av målen, framför allt de inom domänen relationell/kommunikativ kompetens, ställer krav på att studenten ska utveckla ett förhållningssätt där varje barns uttryck, oavsett bakgrund, ska ges värde. Sedan 2016 pågår ett utvecklingsarbete med att implementera och stärka det interkulturella utbildningsinnehållet i lärarprogrammen. I det uppdrag NLU gett till medarbetare med kompetens på området ingår att utreda olika teoretiska perspektiv och ge förslag på vilken interkulturell kompetens (exempelvis kulturell, språklig och relationell) studenter behöver för att verka i och utveckla skolan i det mångkulturella samhället samt att arbeta fram en tydlig progression mellan utbildningarnas olika kurser.

En annan förändring som starkt påverkar verksamheten i skolan är digitaliseringen av samhället. Utbildningen förbereder för att studenterna ska kunna vara förberedda för en sådan verksamhet. I utbildningsplanen anges att kunskap och färdigheter om digitala verktyg och olika mediers roll för den pedagogiska verksamheten ska integreras i såväl ämnesstudierna som i den utbildningsvetenskapliga kärnan. Under VFU-perioderna får studenterna möjlighet att ta del av de digitala redskap som används i verksamheten. Ett mål i VFU-ramverket anger att studenten ska "kunna reflektera över användning av digitala verktyg i relation till elevers lärande". Populärkultur samt digitala mediers betydelse för undervisning i 4-6 och för elevers lärande behandlas bland annat i ämneskurserna. Strukturförändringen inom programmet från och med läsåret 2017-18 har medfört (genomförda och pågående) revideringar av kursplaner för att möta exempelvis de skrivningar om digitalisering som förts in i läroplanen för hela grundskolan. NLU har för det kommande året även avsatt medel för ett kvalitets- och utvecklingsarbete med syfte att öka studenternas förmåga att använda digitala verktyg i den kommande yrkesutövningen.

Samverkan mellan Lnu och region

Tillfällen till samverkan mellan Lnu, arbetsliv och övrig region ges på flera vis. Ett exempel är när universitetet inför VFU-kurser inbjuder till informationsmöten för VFU-handledarna samt när VFU-handledarutbildning erbjuds. En ny handledarutbildning (7,5 hp), med utgångspunkt i VFU-ramverket, initierades 2013. Utbildningen ges varje termin på båda campin. Hittills har över 400 grundskollärare, lärare i fritidshem och förskollärare genomgått utbildningen. Flera skolor har dessutom köpt kursen som uppdragsutbildning och låtit alla sina lärare delta. Ett annat tillfälle för samverkan är de VFU-konferenser som anordnas av lärarutbildningskansliet varje år. På dessa konferenser deltar rektorer och VFU-samordnare från samtliga VFU-skolor i regionen. Genom VFU-besök ges dessutom återkommande tillfällen för universitetslärarna att utveckla en samverkan med personal i skolan samt en förståelse för verksamheten. Därmed skapas också förutsättningar för lärarna att utforma och genomföra kurser så att de blir relevanta för arbetslivet.

Arbetslivets inflytande över utbildningen säkras genom att representanter för verksamheten deltar i såväl NLU:s som i programrådets arbete. Därutöver har NLU i uppdrag att samordna, utveckla och kvalitetssäkra regional samverkan inom förskole- och skolområdet. Regionalt utvecklingscentrum (RUC) vid universitetet, samordnar frågor och uppdrag som rör samverkan med regionens skolhuvudmän samt nationella uppdrag via Skolverket. Det årliga arrangemanget med Linnédialogen, dit regionens skolchefer inbjuds för att diskutera angelägna skolutvecklingsfrågor är ett exempel på Lnu:s ambition att samverka med skolverksamheten i regionen. Regionalt utvecklingscentrum fungerar också som nav för NLU:s stöd till 22 skolrelaterade nätverk som leds av universitetets lärarutbildare. I dessa olika nätverk möts lärarutbildare och deltagare från skolväsendet. Genom nätverken kan exempelvis lärare som är ämnesföreträdare på sin skola få möjlighet till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

Ett sådant nätverk med nära koppling till lärarutbildningen är *Nätverket för matematiklärare*. I nätverket deltar lärare från grundskolan och gymnasieskolan tillsammans med lärarutbildare och forskare från Linnéuniversitetet. Syftet med nätverket är att deltagarna gemensamt tar del av och diskuterar ny forskning och utbyter erfarenheter kring matematikundervisning samt elevers och lärarstudenters lärande i matematik

och matematikdidaktik. Nätverksdeltagare från verksamheten har undervisat i kurser i lärarutbildningen i syfte att integrera vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Nätverket möjliggör också för lärare verksamma vid Linnéuniversitetet att bibehålla och utveckla sin professionskompetens.

I vissa fall har nätverken även ett samarbete med, och finansiellt stöd från, Skolverket. Så är t.ex. fallet med *Regionalt nätverk för svenska och ämnesspråk*, som samlar språkutvecklare, förstelärare och, från och med kommande läsår, VFU-lärare i regionen samt lärare och forskare inom fältet svenska och ämnesspråk vid Linnéuniversitetet. Syftet med nätverket är att deltagarna tar del av ny forskning och utbyter erfarenheter kring språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, från förskolan till gymnasiet i alla ämnen och verksamheter i skolan. Även studenter inbjuds att delta vid speciella föreläsningar och konferenser. Ett konkret resultat av arbetet i nätverket är antologin *Språk i alla ämnen och för alla elever. Forskning och beprövad erfarenhet* (2016), där forskare och lärare i skolverksamheten bidragit med olika perspektiv. Texter ur antologin används i olika sammanhang, bland annat i 4-6-inriktningen. I nätverket finns också ett speciellt spår (fortsatt handledning) som erbjuds till lärare som genomgått Läslifvets handledarutbildning. Universitetets representanter i nätverket är parallellt engagerade i denna handledarutbildning och medarbetare vid Institutionen för svenska språket har även arbetat med framtagandet av läslifvtsmoduler. Dessa erfarenheter, liksom det läslifvtsmaterial som finns tillgängligt via Skolverkets hemsida, kommer kontinuerligt utbildningen, och studenternas förberedelse för arbetslivet, till del.

Vid Fakulteten för samhällsvetenskap har man inrättat ett *Centrum för skolutveckling och pedagogiskt ledarskap* för att möta en förväntad expansion av kompetensutveckling för lärare, förskollärare och skolledare. Centrumbildningen skapar en tydlig infrastruktur för att möta dessa behov och en ökad möjlighet att involvera flera lärare i uppdragsverksamhet. FSV vill också skapa tydliga incitament och goda förutsättningar för grundskollärare, förskollärare, forskare och studenter att utveckla arbetet med samhällsdrivkraft. Man tänker bland annat verka för att anställa fler adjungerade adjunkter för medverkan i olika former av samverkansuppdrag för att stimulera ett utökat samarbete mellan universitetet och externa aktörer och för att få tillgång till specifik kompetens. Man vill dessutom att samverkansuppdraget ska tydliggöras i universitetslärares individuella tjänsteplanering. Även utbildningens involverade institutioner uppmärksammar samverkansarbetet. I verksamhetsplanen beskrivs att man ska prioritera och sprida samverkansarbetet så att det fördelas på fler lärare än tidigare och att denna samverkan ska genomföras genom samarbete med Centrum för skolutveckling och pedagogiskt ledarskap.

Värdering och analys

Sammantaget är bilden att utbildningen förbereder studenterna för det kommande arbetslivet vilket också styrks av de utvärderingar av Linnéuniversitetets grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i 4-6 som genomförts. Senaste programvärderingen visar att 93 % av studenterna menar att de i mycket eller ganska hög grad utvecklat kunskaper om den verksamhet som utbildningen syftar till och 93 % menar också att utbildningen i mycket eller ganska hög grad förberett dem för arbetslivet. 67 % menar att de skulle rekommendera andra att gå samma utbildning (övriga 33 % svarar här "vet ej").

Det finns en beredskap för att möta samtida förändringar, men det krävs också extra resurser för att utveckla vissa områden. Tre av de pågående utvecklingsarbeten som finansieras av NLU är exempel på detta. Det första fokuserar utveckling av studenters digitala kompetens i yrkesutövningen och omfattar tolkning av vad de nya formuleringarna i skolans läro- och kursplaner betyder i praktiken, vilka krav de ställer på lärare samt förslag på insatser som behövs inom utbildningen. Det andra pågående utvecklingsarbetet handlar om utveckling av interkulturell kompetens och om skolan i det mångkulturella samhället. Utifrån resultaten från en genomförd utredning om vilken interkulturell kompetens blivande lärare behöver, kommer det fortsatta arbetet att fokusera på implementering av lärandemål, examinationer samt progressionslinjer. Och för det tredje om att vidareutveckla projekterfarenheterna inom VI-profilen till reguljär verksamhet för att på så sätt stärka professionalismen för samtliga grundlärarstudenter med inriktning mot år 4-6.